

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของชีวิตที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปในทางที่พึงปรารถนา การศึกษามีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนที่จะพัฒนาศักยภาพของคนในการคิดวิเคราะห์และปรับตัวในสภาพสังคมและ เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นประชาชนใน เขตเมืองและชุมชนใหญ่ ๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงสนับสนุนให้บุตรหลานของตน เข้ารับการศึกษาในระบบโรงเรียน

ในปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ทำให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการอบรมบุตรหลานและผู้ปกครองบางส่วนยังขาดความรู้ใน เนื้อหาวิชาที่จะช่วย เหลือการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ประกอบกับการแข่งขันในการศึกษาอยู่ในระดับสูง นักเรียนจึงต้องการความรู้ เนื้อหาวิชามาก เพื่อใช้ในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาที่นักเรียนและผู้ปกครองต้องการ การเรียนพิเศษจึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อเตรียมบุตรหลานของตนในการแข่งขันดังกล่าว

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงการสอนพิเศษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นจึงได้รวบรวม เอกสารข้อความที่เกี่ยวข้อง เช่น เรื่องความหมายของการสอนพิเศษ ประวัติความเป็นมาของการเรียนการสอนพิเศษ สาเหตุที่ทำให้เกิดระบบการเรียนการสอนพิเศษ รูปแบบของการเรียนการสอนพิเศษ กระบวนการเรียนการสอน และการสอนพิเศษภายในและนอกประเทศดังนี้

ความหมายของการสอนพิเศษ

"การสอนพิเศษ" แยกได้เป็น 2 คำ คือ คำว่า "สอน" กับคำว่า "พิเศษ"

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของคำว่า

"สอน" ไว้ว่า คือ การบอกวิชาความรู้ แสดงให้เข้าใจด้วยวิธีบอกหรือทำให้เห็น เป็นตัวอย่าง เพื่อให้รู้ดีรู้ชั่ว (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, 2530 : 796)

"พิเศษ" คือ ยิ่งกว่าปกติ, แปรจากสามัญ, ไม่ใช่ทั่วไป, เป็นส่วนหนึ่งค่างหาก มีลักษณะที่ทำให้ต่างกัน (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, 2530 : 595)

เมื่อรวมเป็นคำว่า "สอนพิเศษ" จึงหมายถึง การบอกวิชาความรู้ที่แปลกไปจาก ปกติสามัญ หรือการบอกวิชาความรู้ยิ่งกว่าปกติสามัญ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสอนพิเศษในหลาย ๆ ลักษณะด้วยกัน ในที่นี้ จึงขอยกความหมายที่นักการศึกษาแต่ละคนได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ คือ

Carter V. Good (1959 ; 583) ได้ให้ความหมายของการสอนพิเศษ (Tuition) คือ การเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องจ่ายค่าเล่าเรียนเป็นการตอบแทนผู้สอน ซึ่งไม่รวมถึง เอกสาร หนังสือ และบริการทางห้องสมุด

สุทัศน์ สุกมลสันต์ (2530 : 34-36) กล่าวว่า การสอนพิเศษมีความหมาย เช่นเดียวกับการกวดวิชา ซึ่งหมายถึง การสอน เนื้อหาวิชา กิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัด ให้นักเรียนนอกชั้นเรียนหรือนอกหลักสูตร

อภิชัย พันธเสน (2530 : 14) ให้ความหมายไว้ว่า "การสอนพิเศษ" หมายถึง การสอน เนื้อหาที่ผู้เรียนเรียนมาแล้วจากการเรียนการสอนในโรงเรียนปกติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและจำได้เป็นพิเศษ" ทั้งนี้ยังได้ขยายความหมายเพิ่มเติมว่า "การสอนพิเศษนั้นจะหวังผล เพื่อให้ความรู้ที่สอนนั้น เกิดประโยชน์โดยตรงในทันทีหรือในอนาคตอันใกล้ ต่อผู้เรียน ซึ่งวิธีการสอนจะแตกต่างไปจากการสอนตามปกติทั่วไป เพราะเป็นการสอนที่ไม่ได้เพิ่มความรู้อย่างกว้าง ๆ แต่เป็นการสอนเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งแน่นอนในเวลาจำกัด

กมล สุคประเสริฐ (2526 : บทนำ) ได้ให้ความหมายของการสอนพิเศษไว้ว่า เป็นการสอนแบบ เร่งรัดให้นักเรียนที่เรียนดี สามารถ เข้าเรียนในระดับสูงต่อไปจนถึงระดับอุดมศึกษา

แสงเดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ให้ความหมายของการสอนพิเศษไว้ว่า เป็นการสอนเพื่อช่วยให้การสอนแบบบรรยาย (Lecture Method) ในห้องเรียนปกติสมบูรณ์ขึ้น

จากความหมายของการสอนพิเศษดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การสอนพิเศษ คือ การสอน เนื้อหาวิชา กิจกรรมหรือประสบการณ์ให้กับผู้ที่เรียนซึ่งเนื้อหาหรือประสบการณ์นั้น เป็นสิ่งที่ผู้เรียน เรียนมาแล้วในโรงเรียนปกติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความ เข้าใจและจำได้เป็นพิเศษ ซึ่งวิธีการสอนจะเป็นแบบ เร่งรัดใช้เวลาจำกัด ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องจ่ายค่าเล่าเรียน เป็นการตอบแทนให้กับผู้สอนด้วย

ประวัติความเป็นมาของการสอนพิเศษ

การสอนพิเศษนั้น เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย เป็นราชธานี (พ.ศ. 1781-1921) และได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การเรียนการสอนดังกล่าวเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การศึกษาพิเศษ การกวดวิชา ซึ่งมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว สุดใจ เหล่าสุนทร (2517 : 75-78) ได้กล่าวไว้ว่า "การเรียนการสอนในสมัยโบราณของไทยมีลักษณะไม่เป็นโรงเรียนเหมือนในปัจจุบัน แต่เป็นการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะตัวหรือเฉพาะ 2-3 คน" แสงเดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การสอนพิเศษที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า "Tutorial Method" นั้น เป็นต้นกำเนิดของการสอนแบบมีแบบแผน (Formal Education) ในปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2495: 2-12) ได้สรุปไว้ว่า ลักษณะการเรียนการสอนในสมัยโบราณนั้น มีสถานศึกษาคือ วัด ไร่ และบ้าน ซึ่งสถานศึกษาแต่ละแห่งจะรับผู้เรียนตามชนชั้น กล่าวคือ วัดจะมีสำนักราชบัณฑิต ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่พระราชโอรสและธิดาของพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศานุวงศ์ และเสนาบดีชั้นผู้ใหญ่โดยมีการจ้างครูมาสอนพิเศษในวัง เช่น ในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการจ้างนางแอนนา เอชเลียวโนเวนส์ มาเป็นครูสอนภาษาอังกฤษให้แก่พระเจ้าลูกเธอในระหว่าง พ.ศ. 2404 ถึง 2408 การจัดการศึกษาในวัดนั้นเป็นสถานที่สำหรับให้การศึกษาแก่บุตรของขุนนางและราษฎรทั่วไป โดยมีพระเป็นผู้สอน สถานที่เรียนภายในวัดคือ หอฉัน หรือระเบียงกุฏิ การเรียนการสอนครั้งหนึ่ง ๆ

พระแต่ละองค์จะมีลูกศิษย์ประมาณ 4-5 คน ซึ่ง วุฒิชัย มูลศิลป์ (2529: 12) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า บางครั้งมีผู้เรียนสูงถึง 15 คน การสอนเรียกว่า "การค่อหนังสือ" ซึ่งมีลักษณะการสอนเป็นรายบุคคลหรือสอนแบบตัวต่อตัว เด็กที่จะมาเรียนหนังสือกับพระได้นั้น กระทรวงศึกษาธิการ (2526: 6-8) ได้สรุปไว้ว่า พ่อแม่จะต้องไปติดต่อกับพระไว้ก่อน พอถึงวันศึกก็จะนำไปฝากพระที่วัด พร้อมทั้งนำดอกไม้ธูปเทียนเป็นเครื่องสักการะ เป็นการขึ้นครูหรือไหว้ครู เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตัวเด็ก สำหรับการจัดการศึกษาที่บ้านนั้น จะมีการจัดการศึกษาโดยสอนหนังสือให้แก่นุตรหลานตามโอกาสมากบ้างน้อยบ้าง ตามความสามารถและโอกาสที่จะใช้ความรู้ด้านหนังสือ การเรียนหนังสือตามบ้านส่วนใหญ่เป็นการเรียนในด้านวิชาชีพ ในบ้านขุนนางชั้นผู้ใหญ่มักจะให้เสมียนในกรม กองของคนมาทำหน้าที่สอนในบ้าน หรือบางบ้านก็จะจ้างครูมาสอนถึงบ้านก็มี โดยเฉพาะชาวจีนที่ร่ำรวยมักจะจ้างครูหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาสอนลูกหลานของคนในบ้าน (กระทรวงศึกษาธิการ 2495: 3)

สุดใจ เหล่าสุนทร (2517 : 78) ได้กล่าวว่า การศึกษาในสมัยโบราณก่อนที่จะมีการปฏิรูปการศึกษา ในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น เป็นการศึกษาที่จัดโดยบุคคลหรือราษฎร นอกจากนี้ ดวงเดือน พิศาลบุตร (2520 : 2) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การเรียนการสอนเป็นไปตามความสมัครใจของผู้เรียน และครูไม่คิดค่าสอนในตอนแรก แต่ในระยะต่อมาเริ่มมีการจ่ายค่าจ้างในการสอน ดังเช่นการเรียนการสอนของลูกชาวจีน ซึ่งจ้างครูมาสอนที่บ้านเดือนละ 8 ดอลลาร์ จึงนับได้ว่าการเรียนการสอนตามความต้องการของบุคคลนี้คือ จุดกำเนิดของการสอนพิเศษในปัจจุบัน

การสอนพิเศษในลักษณะ เป็นโรงเรียน เริ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 สมัยนั้นเรียกว่า โรงเรียนกลางคืน เพราะเรียนเวลา 19.00 น. ถึง 20.00 น. และบางครั้งอาจจะเรียนถึงเวลา 21.00 น. ก็มี วิชาที่เปิดสอนส่วนใหญ่จะเป็นวิชาภาษาอังกฤษวิชาเดียว แต่บางแห่งอาจเปิดสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สาเหตุที่เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นหลัก เพราะว่ามีผู้เรียนพิเศษส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปีที่ 8 ที่ต้องการเข้าสอบแข่งขันเพื่อชิงทุนค่าเล่าเรียนหลวงหรือคิงสกอล่าชิป (King's Scholarship) ทุนเล่าเรียนหลวงเป็นทุนสำหรับส่งนักเรียนไปศึกษาระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งมีเพียง 3 ทุน ผู้ที่จะเข้า

สอบแข่งขันได้จะต้อง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 8 ที่สอบไล่ผ่านได้คะแนนร้อยละ 70 แต่ถ้า
คะแนนสอบไล่ไม่ถึงก็จะต้อง เสียค่าสมัครสอบ 30 บาท วิชาที่สอบคือ วิชาภาษาอังกฤษ
ดังนั้น ผู้ที่สมัครสอบจึงต้องมีความรู้ในวิชาภาษาอังกฤษเป็นพิเศษ แต่เนื่องจากผู้ที่เข้าเรียน
ในโรงเรียนรัฐบาล เรียนภาษาอังกฤษไม่มากเหมือนกับโรงเรียนเซนต์ค็ทหรือโรงเรียน
ฝรั่ง จึงจำเป็นต้องเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมในเวลากลางคืนดังกล่าว ซึ่งในระหว่าง
พ.ศ. 2470 ถึง พ.ศ. 2478 เป็นช่วงเวลาเปิดสอนพิเศษกันมาก ซึ่งพอจะยกตัวอย่างได้คือ

โรงเรียนรัศมีศาสตร์สงเคราะห์ ตั้งอยู่ถนนหลานหลวง แขวงบริษัทเดินอากาศไทย
ในปัจจุบัน

โรงเรียนพร้อมวิทยามูล เรียกสั้น ๆ ว่า "โรงเรียนครูพร้อม" ตั้งอยู่บริเวณ
เวทีมวยราชดำเนินในปัจจุบัน

โรงเรียนทั้งสองแห่งดังกล่าวเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนนักเรียนตามปกติในเวลา
กลางวัน ส่วนในเวลากลางคืนจะเปิด เป็นโรงเรียนสอนพิเศษ

โรงเรียนสอนพิเศษแกรมมาร์ หัวลำโพง เริ่มเปิดสอนในปี พ.ศ. 2471 โรงเรียน
นี้ตั้งอยู่บริเวณโรงกระดาน ตระกกระทะ ข้างโรงภาพยนตร์ศรีกรรฎา มีครูสังวาลย์ พงษ์เวช
เป็นครูใหญ่ ครั้นถึง พ.ศ. 2472 โรงเรียนได้ย้ายมาตั้งอยู่บริเวณถนน 22 กรกฎาคม ปัจจุบัน
คือถนนมิตรพันธ์ พ.ศ. 2474 โรงเรียนเกิดเพลิงไหม้อาคารเรียนได้รับความเสียหาย จึง
ย้ายมาสร้างใหม่บริเวณตรอกถั่วออก แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น โรงเรียนพงษ์เวชอนุสรณ์
พ.ศ. 2483 ย้ายโรงเรียนมาตั้งใหม่ที่บางนา โรงเรียนพงษ์เวชอนุสรณ์มีชื่อเสียงในช่วง
ระหว่างปี พ.ศ. 2472 ถึง 2476 การสอนเข้มงวดกวัดขันมาก ในระยะแรกมีครู 3 คน
คือ ครูสังวาลย์ พงษ์เวช ซึ่งเป็นเจ้าของและครูใหญ่ ครูนาม กองแก้ว และครูสนธิ บุญธรรม
การจัดการเรียนการสอนมีการแบ่งชั้นเรียน เป็นห้อง 1 ปี 1 เอ 2 ปี 2 เอ 3 ปี และ 4 เอ
วิธีการสอน เน้นให้นักเรียนท่องจำ ครูถาม นักเรียนตอบปากเปล่า และให้แบบฝึกหัดตามปกติ
เวลาเลิกเรียนประมาณ 20.00 น. แต่บางคืนถ้านักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนชัดเจน หรือ
ครูถามนักเรียนแล้วแต่ยังไม่ตอบไม่ได้ก็จะเรียนถึงเวลา 21.00 น. หรือ 22.00 น. และจะ
ไม่มีนักเรียนคนใดกล้าขออนุญาตกลับบ้านก่อน ผลการสอนของโรงเรียนเป็นที่น่าพอใจแก่นักเรียน
มาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนสามารถสอบได้ทุนดิงส์กอร์ล่าชิปทุกปี ตัวอย่างนักเรียนของโรงเรียน

ที่สอบได้ในปี พ.ศ. 2474 ได้แก่ คุณบุญเยี่ยม มีสุข คุณสมพงศ์ รัชฎวรัตน์ และในปี พ.ศ. 2475 ได้แก่ คุณบุญมา วงศ์สวรรค์ คุณสมาน มันคาราวรรณ (นางเยาว์ กาญจนจარი 2520: 16)

นอกจากโรงเรียนสอนพิเศษดังกล่าวแล้ว ยังมีโรงเรียนสอนพิเศษสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ คือ โรงเรียนของพระยาวรรดิวิทย์พิศาล (ศุข นิโลคม) ตั้งอยู่ถนนพะเนียง ใกล้สะพานโสมนัสนาครา นอกจากสอนพิเศษแล้ว ยังผลิตหนังสือตำราออกจำหน่ายเป็นรายสัปดาห์ ชื่อ "ครูอังกฤษประจำบ้าน" อัตราค่าเล่าเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ ค่อนข้างสูง คือ คิดเป็นรายชั่วโมง ละ 5 บาท ส่วนโรงเรียนกลางคืนอื่น ๆ นั้น เก็บเป็นเดือน ราคาตั้งแต่เดือนละ 1 บาท ไปจนถึง 3 บาท เป็นอย่างสูง ถ้าเป็นชั้นมัธยมปีที่ 5 หรือ 6 ค่าเล่าเรียนก็จะสูงเกินกว่าชั้นอื่น ๆ

ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้น โรงเรียนต่าง ๆ ต้องปิดกิจการลง เพราะประชาชนต้องอพยพหนีภัยสงคราม ทำให้มีนักเรียนจำนวนมากตกค้างจากการเรียน หรือต้องเลิกเรียนกลางคัน จนกระทั่งสงครามยุติ ทางราชการจึงได้ฟื้นฟูการศึกษาขึ้นใหม่ โดยการเปิดโรงเรียนผู้ใหญ่ขึ้น ปรากฏว่าได้รับความสนใจมาก ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเปิดรับสอบเทียบให้บุคคลภายนอก เพื่อให้สามารถเรียนต่อในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 3, 6 และ 8 ได้ ดังนั้น ใน พ.ศ. 2490-2505 ครูเพทาย อมาตยกุล จึงได้เปิดโรงเรียนสอนพิเศษขึ้นที่วัดสุทัศน์ เพื่อช่วยสอนหนังสือให้กับคนไทยที่เป็นผู้ใหญ่ หรือคนที่เลิกเรียนตอนสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อให้มีความรู้เอาไปสอบเทียบสำหรับเรียนต่อตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ หรือเพื่อให้สามารถสอบเข้ารับราชการได้ หลักสูตรที่ใช้สอนเป็นหลักสูตรเร่งรัด เรียนเพียง 1 ปี และเป็นไปตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ การเรียนจะเรียนวันละ 10 บท แล้วให้นักเรียนกลับไปอ่านที่บ้าน เมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้ว โรงเรียนจะพาไปสอบรับประกาศนียบัตรของกระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก และมักจะเรียกกันทั่วไปว่า "ไปกวตวิชาหาความรู้" ครูที่สอนจะใช้ครูจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียง เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร ฯลฯ โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนแห่งแรกที่สร้างแบบเรียนในรูปของ เอกสารอัดสำเนาและเรียนรวมหลายวิชา เวลาเรียนใช้เวลาหลังเลิกเรียนของโรงเรียนปกติทั่วไป (เกษม ตั้งทรงศักดิ์ 2529 : 142)

พ.ศ. 2503 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเคยเป็นตลาดวิชาหรือมหาวิทยาลัยเปิด ถูกกำหนดให้เป็นมหาวิทยาลัยปิดและมีการสอบ เข้าเรียนทำให้การกวตวิชาเพื่อสอบ เข้า มหาวิทยาลัยมีมากขึ้น จึงมีโรงเรียนสอนพิเศษเกิดขึ้นมากมาย แม้แต่โรงเรียนรัฐบาลก็ขอ เปิดสอนพิเศษ เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เป็นต้น ดังนั้น โรงเรียนที่เปิดสอนพิเศษ จึงเกิดการแข่งขัน โดยมีการแก่งข้อสอบ เข้ามหาวิทยาลัยมากขึ้น

ในช่วง พ.ศ. 2500-2519 อาจารย์สกลนธ์ ผ่องพุทธคุณ ได้เปิดโรงเรียนสอน พิเศษ ชื่อ MATHS CENTER ที่บริเวณหลังกองสลากกินแบ่งรัฐบาลต่อมาได้ย้ายมาตั้งที่บริเวณ ริมนนตรงข้ามศึกษาภัณฑ์ ถนนราชดำเนินกลางในปัจจุบัน การเปิดการเรียนในระยะแรกนั้น อาจารย์สกลนธ์ ผ่องพุทธคุณ จะ เชิญชวนให้นักเรียนมาเรียนโดยไม่คิดค่าเล่าเรียน จากนั้น จึงคัดเลือกนักเรียนที่เรียน เก่งไว้เรียนคือ การเรียนการสอนของโรงเรียนแห่งนี้ เน้นการ กวตวิชาเฉพาะด้านมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งถือเป็นวิชาสำคัญในการสอบ เข้า มหาวิทยาลัย จากการ เปิดสอนวิชาเฉพาะแบบนี้ ทำให้มีนักเรียนสนใจมาเรียน เป็นอย่างมาก เพราะนักเรียน เห็นว่าเป็นการเรียน เฉพาะวิชาที่คนเรียนอ่อน เพียงวิชาเดียว แทนที่จะต้อง เรียนทุกวิชาแบบ เดิม และยังมีวิธีการอื่น ๆ เช่น การรวบรวมข้อสอบเก่า โจทย์แปลก ๆ และ เทคนิคการตีความ การทำโจทย์ให้เร็วมาพิมพ์ขายทั่วไป แทนรูปแบบอัดสำเนา ที่เคยรวม อยู่ในค่าเล่าเรียน นอกจากนี้ ยังมีการปรับปรุงบริการของโรงเรียนสอนพิเศษด้วยการจัดทำ ห้องเรียน ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ นำนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น วีดีโอ เทป คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

จะ เห็นได้ว่า การสอนพิเศษตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลง ทั้งจุดมุ่งหมายและรูปแบบ โดยในระยะแรกการเรียนการสอนพิเศษเกิดขึ้น เนื่องจากผู้เรียน ต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพ ต่อมาผู้เรียนต้องการนำความรู้ไปสอบ แข่งขัน เพื่อเข้าศึกษาต่อ หรือ เข้าทำงาน ลักษณะรูปแบบการเรียนการสอนได้มีวิวัฒนาการ หลาก ๆ ลักษณะตั้งแต่เรียนแบบตัวต่อตัว เป็นกลุ่มย่อย ใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยในการสอน จนกระทั่ง ในปัจจุบันได้ปรับปรุงวิธีการสอน โดยใช้นวัตกรรมที่ทันสมัยมาช่วยในการเรียนการสอน เช่น มีวีดีโอ เทป โทรทัศน์ ฯลฯ เข้ามาช่วยในการสอน มีข้อที่น่าสนใจเกิดอยู่อย่างหนึ่ง คือ ในสมัย ก่อน ครู จะได้รับการเคารพจากผู้เรียนด้วยดอกไม้ธูปเทียน อันเป็นการแสดงสัมมาคารวะ ต่อ

ผู้มีพระคุณ ส่วนในปัจจุบันผู้สอนจะได้รับค่าตอบแทนในรูปของ เงินค่าจ้างจากการสอนแทน ดอกไม้ธูป เทียน ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการสอนพิเศษในปัจจุบันได้เป็นธุรกิจการค้าชนิดหนึ่ง ไปแล้ว

สาเหตุที่ทำให้เกิดระบบการเรียนการสอนพิเศษในปัจจุบัน

จุดกำเนิดของการสอนพิเศษคือ การเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน แต่ละบุคคล ซึ่งเรียนเพื่อให้มีความรู้แล้วนำไปใช้ในการสอบคัดเลือก เพื่อเรียนต่อหรือการสอบแข่งขัน เพื่อเข้าทำงานในอาชีพที่ตนต้องการ ในปัจจุบันระบบการเรียนพิเศษได้กลายเป็นธุรกิจชนิดหนึ่ง เป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งแน่นอนภายในเวลาจำกัด (อภิชาติ พันธเสน 2530 : 14) เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ผลตอบแทนในรูปค่าจ้างสอนแก่ครูผู้สอน ในอัตราที่สูง จากสภาพการณ์ดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดระบบการเรียนการสอนพิเศษในปัจจุบันนั้น เกิดจากความต้องการของนักเรียนหรือผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานของตนมีความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการสอบคัดเลือก เข้าเรียนหรือซ่อมนักเรียนที่เรียนอ่อนให้มีความรู้ความสามารถทันเพื่อนหรือ เสริมนักเรียนที่เรียนเก่ง เพื่อให้มีความรู้เพิ่มขึ้นในวิชาที่สนใจ นอกจากนี้ ครูที่ทำหน้าที่สอนพิเศษก็มีส่วนช่วยให้ระบบการเรียนการสอนพิเศษดำรงอยู่ ด้วยการแข่งขันในด้านบริการ เช่น การให้บริการสอนถึงบ้าน การนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน บริการเหล่านี้จะช่วยดึงดูดให้นักเรียนมาใช้บริการมากขึ้น ดังนั้น สาเหตุที่ก่อให้เกิดระบบการเรียนการสอนพิเศษในปัจจุบันพอจะจำแนกเป็นรายละเอียดได้คือ

สาเหตุที่เกิดจากผู้ปกครองนักเรียน

พอดู สุวรรณทัต ได้กล่าวถึงค่านิยมของผู้ปกครองนักเรียนในปัจจุบันว่า นิยมให้บุตรหลานของตน เรียนพิเศษ ทั้งนี้เพราะค่านิยม เกี่ยวกับการ เลือกโรงเรียนหรือสถาบัน การศึกษาให้แก่บุตรหลานยังมีอยู่มาก เนื่องจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมมีจำนวนจำกัด ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการให้บุตรหลานของตน เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง การที่บุตรหลานจะสามารถเข้าไปเรียนในโรงเรียนเหล่านั้นได้ทางหนึ่งก็คือ การผ่านการสอบคัดเลือก เข้าไปได้ ดังนั้น นักเรียนจึงต้องเรียนพิเศษ เพื่อให้มีความรู้สอบ เข้าในโรงเรียน

ที่ต้องการได้ (พอดู สุวรรณทัต 2530 : 56) นอกจากนี้ รวีวรรณ ชินะตระกูล (2530 : 5) 5) ยังให้ความเห็นสนับสนุนเพิ่มเติมว่า ผู้ปกครองบางคนพยายามศึกษาดูว่า สถาบันเรียนพิเศษแห่งใดที่มีคนไปเรียนมาก ก็พยายามจะส่งบุตรหลานของตนไปสมัครที่สถาบันนั้น เพราะเชื่อว่า ถ้าได้เรียนพิเศษในสถาบันที่มีชื่อเสียงแล้วมักมีโอกาสรียนกับอาจารย์ที่มาจากสถาบันที่มีชื่อเสียงด้วย หรืออาจรู้แนวข้อสอบ เข้าเรียนต่อ อาจทำให้มีโอกาสอบ เข้าในสถาบันที่ต้องการได้มากกว่า จากเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่ต้องการให้นักเรียนเรียนพิเศษนั้นได้ก่อให้เกิดระบบการเรียนพิเศษขึ้น ทั้งนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อว่าการศึกษาสูงของบุตรหลานจะเป็นบันไดก้าวไปสู่ความสำเร็จ มีอาชีพที่มีศักดิ์ศรีและเป็นที่ยกย่องนับถือในสังคม อันเป็นเหตุให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาต่างมุ่งที่จะเข้าเรียนต่อในชั้นสูงขึ้นไปจนถึงชั้นอุดมศึกษา (รวีวรรณ ชินะตระกูล 2530 : 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสมาคมอื่น ๆ (2530 : 2) ได้สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการเรียนการสอนนอกเวลาในสถานศึกษาถึงความจำเป็นที่นักเรียนต้องเรียนพิเศษจนทำให้เกิดมีระบบการเรียนการสอนพิเศษ คือ

1. ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ดังที่ สุขสันต์ สายงาม (2529 : 146-147) ได้สำรวจพบว่า ความเข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครนั้น ผู้ปกครองมีความเข้าใจหลักสูตรด้านโครงสร้างและเนื้อหา เป็นจำนวนน้อยที่สุดในลำดับความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรทั้งหมด และมีความเข้าใจในด้านการเรียนการสอนน้อย เป็นอันดับรองลงมา ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียนได้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จันทนีย์ กาญจนะโรจน์ (2530 : 42-43) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังทางครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า บิดามารดาหรือผู้ปกครองร้อยละ 81.50 ไม่มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ และร้อยละ 43.50 อ้างว่า ไม่มีความรู้พอที่จะให้คำปรึกษา

2. ผู้ปกครองขาดจิตวิทยาการสอนและวิธีการสอน ทำให้ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียนได้

3. ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตร เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ จึงต้องหาคนมาดูแลบุตรแทน ซึ่งจากการวิจัยของจันทนีย์ กาญจนะโรจน์ (2530 : 44-46) พบว่า

ผู้ปกครองร้อยละ 31.50 ไม่มีการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ เนื่องจากไม่มีเวลาเพราะต้องประกอบอาชีพ โดยเฉพาะผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขาย ดังนั้น ผู้ปกครองจึงให้ความรู้เพิ่มเติมวิชาคณิตศาสตร์แก่นักเรียนโดยการให้เรียนพิเศษล่วงหน้าในขณะปิดภาคเรียน และในขณะที่นักเรียนยังเรียนอยู่ร้อยละ 11

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสมาคมอื่น ๆ (2531 : 2-3) ได้ระบุถึงการเรียนพิเศษมีสาเหตุมาจากผู้ปกครอง ไว้ว่า

1. ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับต่าง ๆ นั้น จะต้องใช้ความรู้ที่เกินกว่าหลักสูตรที่เรียนอยู่ หากนักเรียนได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้นโอกาสที่จะได้เปรียบในการแข่งขันย่อมมีมากกว่า

2. ผู้ปกครองประสงค์ที่จะให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ระหว่างรอผู้ปกครองมารับกลับบ้านหรือระหว่างปิดภาคเรียน

3. ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในการสอนพิเศษนอกเวลาของโรงเรียนที่บุตรหลานเรียนอยู่ในเวลาปกติมากกว่าที่จะให้ผู้อื่นจัดให้ซึ่งนอกจากจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนทันผู้อื่นแล้วยังมีความปลอดภัยแก่นักเรียนอีกด้วย

สาเหตุที่เกิดจากตัวนักเรียน

ตัวนักเรียนมีส่วนก่อให้เกิดระบบการเรียนการสอนพิเศษ เนื่องจากนักเรียนมีเป้าหมายต้องการเรียนต่อในระดับสูง จนถึงชั้นมหาวิทยาลัย เป้าหมายของการเรียนพิเศษของนักเรียนที่แน่นอนก็คือ เพื่อใช้ประกอบการแข่งขัน เนื่องจากในสังคมปัจจุบันการแข่งขันมีขึ้นก็คือเมื่อมีการให้คุณค่าแก่ผู้ชนะค่อนข้างสูง อภิชาติ พันธเสน ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเรียนพิเศษของนักเรียนว่า เพราะสังคมของเราจัดการศึกษาโดยนิยมยกย่องคนเก่ง การคัดเลือกคนเก่งเพื่อเรียนต่อหรือทำงาน มักจะยึดถือความรู้เป็นเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกโดยพยายามจัดความรู้ดังกล่าวให้มีมาตรฐานเดียวกันหมดและความรู้เหล่านั้นจำเป็นต้องใช้ความจำ จึงทำให้เกิดระบบการเรียนพิเศษเพื่อคอยย้ำให้นักเรียนสามารถจดจำความรู้ได้อย่างแม่นยำ เพื่อนำไปใช้สอบคัดเลือกแข่งขัน (2530: 15-17)

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2530 : 70) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่นักเรียนต้องเรียนพิเศษว่า เนื่องมาจากตัวนักเรียนต้องการเรียนตามเพื่อนและเรียนให้มีความรู้มากขึ้น เพื่อที่ตัวเอง

จะได้ เป็นผู้นะจากการแข่งขันในที่สุด ระบบการ เรียนพิเศษจึงสะท้อนให้เห็นระบบตัวใครตัวมัน ในวงการศึกษาปัจจุบันอย่างชัดเจนที่สุด

สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 39-42) กล่าวถึงสาเหตุที่นักเรียนต้อง เรียนพิเศษ เนื่องจากเหตุหลายประการ คือ

ก. เหตุผลทางวิชาการ

1. นักเรียนต้องการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดหรือทดแทนความรู้ที่ ขาดหายไป เพื่อให้เรียนทันเพื่อนร่วมชั้น หรือเพื่อนร่วมรุ่น
2. นักเรียนต้องการ เรียน เนื้อหาวิชาเพิ่มเติมจากที่ เรียนรู้แล้วในหลักสูตร ซึ่งตนได้ เรียนรู้แล้ว เพื่อให้ตนมีความรู้ความสามารถมากขึ้น
3. นักเรียนต้องการ เรียน เนื้อหาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถเรียนลัดไป เรียน ชั้นหรือหลักสูตรที่สูงกว่า
4. ผู้เรียนต้องการทบทวน ตรวจสอบ หรือให้แน่ใจในเนื้อหาต่าง ๆ ที่ตน เรียนหรือมีความรู้อยู่แล้ว เพื่อให้แม่นยำมากขึ้นในการสอบ เลื่อนระดับที่ตน เรียนอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 36) เกี่ยวกับการกวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ พบว่า เหตุผลของการมาเรียนกวดวิชา เพราะคิดว่าการกวดวิชาช่วยทบทวนวิชาที่ เรียนมาและช่วยในการทำข้อสอบคัดเลือกได้
5. ผู้เรียนต้องการเรียนปูพื้นฐานความรู้บางอย่างที่มีการ เรียนรู้ เป็นลำดับ ชั้น เพื่อให้สามารถ เรียนรู้ เนื้อหาขั้นที่ยากยิ่งขึ้นไปได้

ข. เหตุผลทางด้านสติปัญญาและจิตวิทยา

เนื่องจากสติปัญญาของผู้เรียนแตกต่างกัน วิธีการเรียนรู้ เจตคติ และแรง จูงใจในการเรียนแตกต่างกัน จึง เรียนได้มากน้อยต่างกัน ในเวลาและสถานการณ์เดียวกัน ผู้เรียนจึงต้องการเรียน เพิ่มเติม

ค. เหตุผลที่เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน

1. จุดประสงค์ในการเรียนตั้งไว้สูงเกินไป ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถ ประสบผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมมนา ระดับชาติ เรื่อง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรและแนวโน้มในอนาคต

กระทรวงศึกษาธิการ (2530 : สรุปผลการประชุม) ได้สรุปผลการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งตั้งเกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ถึงร้อยละ 80 ควรเปลี่ยนไปเป็น ร้อยละ 60 ของแต่ละจุดประสงค์ นอกจากนี้ จรูญ จิยโชค (2531 : 19) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า จุดประสงค์การเรียนรู้บางจุดประสงค์ เป็นจุดประสงค์ในระดับสูงต้องใช้เวลาในการเรียนมากกว่าแผนการสอนกำหนด ดังนั้นนักเรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ทันทีหลังการสอนจึงเป็นไปได้ยาก

2. จุดประสงค์ในการเรียนการสอนไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากเท่าที่ควร เช่น ไม่มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่มุ่งสนองความต้องการแค่ เฉพาะนักเรียนที่มีความรู้ระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ทำให้นักเรียนอ่อนและเก่งมีปัญหาในการเรียน

3. หลักสูตรไม่ได้คำนึงความแตกต่างทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของผู้เรียน เท่าที่ควร ทำให้ผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชำรง ชูทัพ (2521 : 134) ที่พบว่า เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่จัดไว้ นั้นสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นแต่ไม่เท่ากัน

4. วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนในแต่ละชั้น และในแต่ละระดับมีมากมายเกินไป และแยกย่อยมาก จนทำให้ผู้เรียนและผู้สอนไม่ประสบความสำเร็จได้จากการเรียนการสอนในเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมมนาระดับชาติ เรื่องหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรและแนวโน้มในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ 2530 : สรุปผลการประชุมสัมมนา) ที่มีข้อสรุปไว้ว่า วิชาภาษาไทยนั้นควรเพิ่มเวลาเรียนในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีปัญหาด้านเวลาเรียนและเนื้อหามากเกินไปในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต วิชาภาษาไทยการวัดผลประเมินผลตามจุดประสงค์ใน ป.02 แต่ละระดับชั้นมีจุดประสงค์มากเกินไปซึ่งบางจุดประสงค์สมควรตัดออก

5. หลักสูตรการสอนไม่สอดคล้องกับการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาที่ผู้เรียนต้องการศึกษาคือในระดับสูงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อุไรวรรณ ศฤงคารนันต์ (2527 : 78) เรื่อง ความคิดเห็นของครูภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พบว่าวิธีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน เน้นทาง

การเรียนการสอน เพื่อการสื่อสาร แต่ข้อสอบ เข้ามหาวิทยาลัยยัง เน้นที่การทดสอบแบบ โครงสร้าง นิยม ทำให้ผู้เรียนมีปัญหาในการสอบ เข้าเรียนระดับอุดมศึกษา จึงต้องหาที่เรียนพิเศษภาษาอังกฤษ ตามแนวทางที่ข้อสอบ เขาระดับอุดมศึกษา เคยออกในปีที่ผ่านมา

6. การจัดการสอนซ่อม เสริมในโรงเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ สาเหตุเพราะ ขาดห้องเรียนสอนซ่อม เสริม ขาดอุปกรณ์การสอน ขาดงบประมาณดำเนินการและ เวลาไม่ เพียงพอในการจัดสอนซ่อม เสริม กระทรวงศึกษาธิการ (2530 : สรุปผลการประชุมสัมมนา) ได้มีข้อสรุป เกี่ยวกับปัญหาการสอนซ่อม เสริม ในวิชาคณิตศาสตร์ว่าขาดการซ่อม เสริมที่ดี เพราะ ครูไม่มี เวลาซ่อม เสริม จำนวนนักเรียนต่อห้องมากและสอนไม่ผ่านเกณฑ์มาก และวันพูนัย งามพุทธิเสน (2527 : 122) ได้วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู วิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับการจัดสอนซ่อม เสริม วิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน เขต กรุงเทพมหานคร พบว่า วิธีการที่ครูปฏิบัติ เมื่อนักเรียนสอบคะแนนไม่ผ่านจุดประสงค์การ เรียนรู้ คือ ครูจะสอบซ้ำใหม่ หรือสอนแบบกวดวิชา แทนที่จะสอนซ่อม เสริมอย่างจริงจัง เพราะครู ไม่ เข้าใจวิธีการซ่อม เสริมที่แท้จริง

ง. เหตุผลจากสังคม

1. เพราะสังคมมีการแข่งขันกันมาก ทำให้นักเรียนต้องแข่งขันกับผู้อื่นด้วย การเรียนพิเศษ

2. สังคมมีค่านิยมยกย่องคน เรียนเก่ง ซึ่งเป็นที่ภาคภูมิใจของพี่น้อง วงศ์ตระกูล จึงทำให้ทุกคนพยายาม เรียนให้มากที่สุดและสูงที่สุดจึงทำให้เกิดการแข่งขัน นักเรียนจึงต้องเรียนพิเศษเพื่อแข่งขันกับคนอื่น ๆ

3. เกิดจากลัทธิ เอาอย่าง นักเรียนคิดว่าถ้าไม่ได้เรียนพิเศษจะ เป็นปมด้อย สอบแข่งกับคนอื่นไม่ได้ นักเรียนจึงต้องเรียนพิเศษตามบุคคลอื่น ๆ

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 2) ได้สรุปผล การสัมมนาถึงความจำเป็นในการเรียนพิเศษว่า เพราะครูไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนใน เวลาเรียนปกติได้มาก เพราะ เวลาจำกัดแต่เนื้อหาที่จำเป็นต้องเรียนมีมาก นักเรียน บางคนเรียนไม่ทันเพื่อน และจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนในโรงเรียน เอกชนมีจำนวนมาก นักเรียนจึงไม่ได้รับการช่วยเหลือและ เอาใจใส่จากครูได้ทั่วถึง เท่าที่ควร

สาเหตุที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสมาคมอื่น ๆ (2531 : 2) ได้ระบุถึงสาเหตุความจำเป็นของการจัดการเรียนการสอนพิเศษนอกเวลาเรียนภายในโรงเรียนไว้ว่า เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนพิเศษนอกเวลาในโรงเรียนจะช่วยให้โรงเรียนสามารถควบคุมการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร และเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ครูและนักเรียน และเพื่อให้ครูได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรม และไม่โลกคิดค่าเรียนพิเศษมากจนขาดคุณธรรมของความ เป็นครู

จากสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า ระบบการเรียนการสอนพิเศษเกิดขึ้นเนื่องมาจากความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน โดยมีสภาพแวดล้อมของสังคมที่คอยกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ระบบการสอนพิเศษจึง เป็นระบบที่พัฒนาและเติบโตมาจากสภาพแวดล้อมของปัจจัยภายนอกที่เอื้ออำนวย (อภิชัย พันธเสน 2530 : 32) และโรงเรียนสอนพิเศษกำลังเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันไปแล้ว (วุทธิพันธ์ ปรัชญพฤทธิ์, 2530 : 2)

รูปแบบการเรียนการสอนพิเศษ

หอดู สุวรรณทัต (2530 : 52-53) ประยูร ศรีประสาธน์ และ วิไล ศิริชุมแสง (2526 : 60) ได้จำแนกรูปแบบของโรงเรียนสอนพิเศษ สอดคล้องกัน เป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทเฉพาะกาล เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะเวลาหรือเฉพาะกิจ โรงเรียนประเภทนี้จะเปิดเรียนภาคฤดูร้อน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียนที่เชื่อกันว่ามีมาตรฐานดี ได้มีโอกาสเพิ่ม เติมความรู้ สาเหตุที่นักเรียนเลือกเรียนในโรงเรียนประเภทนี้ เนื่องจาก โอกาสในการเลือกสถานที่เรียนของนักเรียนมีไม่เท่ากัน เมื่อเรียนในโรงเรียนที่มีมาตรฐานไม่ดีก็เกรงว่าจะสอบแข่งขัน เพื่อเข้าเรียนต่อในสถาบันชั้นสูงไม่ได้ ดังนั้นผู้เรียนจึงหาที่เรียนเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการสอบแข่งขันต่อไป ผู้เข้าเรียนในโรงเรียนประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : ม.ป.ป. อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์ และ วิไล ศิริชุมแสง 2526 : 60)

2. ประเภทเรียนตลอดปี เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนเสริมในวิชาที่ตน เรียนอยู่และยังไม่ เข้าใจ บทเรียนนั้นดีพอ เพื่อ เป็นพื้นฐานนำไปใช้ เรียนในโรงเรียนสามัญต่อไป นอกจากนี้ผู้เรียน ต้องการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการสอบแข่งขัน เข้าเรียนต่อในสถาบันชั้นสูงอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ พอดู สุวรรณทัต ได้จำแนกโรงเรียนสอนพิเศษเพิ่มเติมอีกหนึ่งรูปแบบ คือ โรงเรียนประเภทเรียนลัด เป็นโรงเรียนที่ผู้เรียนต้องการเรียนเพื่อนำความรู้ไปสมัคร สอบเทียบ เช่น สอบเทียบความรู้ชั้นตัวประโยค ซึ่งโรงเรียนประเภทนี้จะสามารถลดค่าใช้จ่าย และประหยัด เวลาว่าหรับผู้เรียน เป็นอย่างมาก เพราะใช้เวลาเรียนน้อยและ เสียค่าใช้จ่ายน้อย

สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 47-49) ได้จำแนกโรงเรียนสอนพิเศษเป็น 2 รูปแบบ เช่นกัน คือ

1. โรงเรียนสอนพิเศษที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ในปัจจุบัน โรงเรียนประเภทนี้มีจำนวนจำกัด เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายในการควบคุม ไม่อนุญาตให้มีการ จัดตั้งโรงเรียนสอนพิเศษเพิ่มขึ้น โรงเรียนประเภทนี้จึงรับผู้เรียนแต่ละรุ่นจำนวนมาก ๆ การจัดการเรียนการสอนมักจะมีชั้นเรียนขนาดใหญ่ มีครูอาจารย์สอนแบบบรรยาย อาศัย เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ช่วยในการสอน มีการจัดทำตำราเรียนขึ้น เป็นพิเศษ มีคุณภาพดีแต่ผู้เรียน ด้วยตนเองไม่ได้ต้องอาศัยการบรรยายช่วยด้วย วิธีสอน เน้นการเฉลยข้อสอบ เก่าที่ใช้มาแล้ว และมีการเก็บข้อสอบที่คาดว่าจะออกสอบในครั้งต่อไป บางแห่งอาจมีแถบบันทึกเสียงคำบรรยาย หรือบทเรียนให้ผู้เรียนยืม ไปฟังที่บ้านได้ด้วย

2. โรงเรียนสอนพิเศษที่ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย โรงเรียนประเภทนี้จะ ดำเนินงานโดยกลุ่มบุคคลหรือผู้ประกอบการอิสระในการสอนพิเศษ เนื่องจากในปัจจุบัน กฎหมายอนุญาตให้มีการดำเนินการสอนพิเศษในลักษณะที่มีผู้เรียนน้อยกว่า 7 คนได้ ประกอบ กับการไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนสอนพิเศษเพิ่ม จึงทำให้เกิดสถานที่สำหรับสอนพิเศษ ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายขึ้น เป็นจำนวนมาก สถานที่เหล่านี้บางแห่ง เรียกชื่อตนเองว่า โรงเรียนกวดวิชา หรือโรงเรียนภาคพิเศษ นอกจากนี้ยังมีครูอาจารย์บางกลุ่มหรือบางคน จัดสอนพิเศษในสถานที่ราชการ หรือตามสถานที่ที่สะดวก เช่น ที่บ้านพักของครู หรือของผู้เรียน

และยังมีครูสอนพิเศษบางคนที่ยังมีฐานะ เป็นนิสิตนักศึกษา เปิดสอนพิเศษเพื่อหารายได้พิเศษ ด้วย การสอนพิเศษประเภทนี้จะรับผู้เรียนในจำนวนจำกัด อุปกรณ์การสอนมีไม่มาก คำราเรียน มักใช้คำราที่ผู้เรียนใช้ประจำในห้อง เรียนหรือคัดแปลงแก้ไขจากคำราของผู้ประกอบการใน โรงเรียนสอนพิเศษที่ถูกต้องกฎหมาย รูปแบบการสอนใช้แบบบรรยาย ครูมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน มากกว่าแบบแรก เพราะสามารถดูแล เอาใจใส่และให้ความสนใจผู้เรียนได้มากกว่าและดีกว่า ประเภทแรก ดังนั้นการสอนพิเศษประเภทนี้น่าจะดีกว่าการสอนตามแบบแรก (สุทัศน์ สุกมลสันต์ 2530 : 49)

นอกจากนี้ ประยูร ศรีประสาธน์ (2530 : 61-62) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2531 : 1) ได้กล่าวถึงโรงเรียนสอนพิเศษอีกรูปแบบหนึ่งคือ โรงเรียนปกติที่เปิดสอนพิเศษให้กับนักเรียนของคนนอกเวลา ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้มักจะเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดใหญ่ ๆ และจากการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องการเรียนการสอนนอกเวลาเรียนในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสมาคมอื่น ๆ 2531 : 3-6) ซึ่งผลจากการสัมมนาได้สรุปการจัดการเรียนการสอน นอกเวลาเรียนหรือการสอนพิเศษในสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนนอกเวลา

โรงเรียนต้องวางนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการสอนนอกเวลาให้ชัดเจน โดยศึกษาความจำเป็นที่จะต้องสอน โดยมีความสำรวจความต้องการของการเรียนพิเศษว่ามี มากน้อยเพียงไร โรงเรียนต้องทำเรื่อง เสนอไปยังกรม เจ้าสังกัดเพื่อขออนุมัติ

ในการดำเนินการเพื่อจัดให้มีการสอนนอกเวลา โรงเรียนจะต้องร่างระเบียบ การสอนนอกเวลาหรือการสอนพิเศษและจัดเตรียม เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นให้พร้อม เปรียง ผู้บริหารจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และ ต้องวางมาตรการในการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของ การสอนนอกเวลาเรียน ในการสมัครเรียน โรงเรียนควรมีจดหมายรับรองหรือใบสมัคร ด้วยความสมัครใจจากผู้ปกครองโดยตรง และ เพื่อให้การเรียนพิเศษได้ประโยชน์สูงสุด จำนวนนักเรียนที่ครูรับสอนพิเศษแต่ละห้องไม่ควรเกินห้องละ 30 คน

2. ค่าตอบแทน (ที่เหมาะสม) ในการเรียนการสอนนอกเวลา

ผลการสัมมนาสรุปได้ว่า การสอนพิเศษแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่าตอบแทนที่ครูควรได้รับในระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ควรเก็บไม่เกินคนละ 250 บาทต่อเดือน โดยกำหนดให้สอนไม่น้อยกว่า 4 คาบต่อ 1 สัปดาห์ (คาบละไม่น้อยกว่า 50 นาที) ในส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ควรเก็บไม่เกินคนละ 350 บาทต่อเดือน ในการเก็บเงิน โรงเรียนควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งควรประกอบด้วย ตัวแทนจากฝ่ายผู้บริหาร โรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ครูและผู้ปกครอง สำหรับโรงเรียนที่มีมูลนิธิหรือสมาคมผู้ปกครอง ควรให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น ค่าน้ำประปา ไฟฟ้า ซอล์ค ค่าล่วงเวลาเจ้าหน้าที่ธุรการ ภารโรง โรงเรียนควรหักจากค่าสอนไม่เกินร้อยละ 25 ทั้งนี้ เพื่อให้การสอนพิเศษหรือการลอนนอกเวลาเรียนเป็นการสอนที่อำนวยการประโยชน์ให้ครู เป็นส่วนใหญ่ แต่จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการเรียนการสอนปกติของครู และต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อโรงเรียน

ในกรณีที่ผู้ปกครองมีความประสงค์จะให้ครูสอนพิเศษสอนนักเรียน เป็นการเฉพาะตัวนั้น ควรจะเป็นข้อตกลงระหว่างครู ผู้ปกครองและทางโรงเรียนในเรื่องของค่าตอบแทนที่จะให้กับครูซึ่งควรตกลงเป็นราย ๆ ไป

3. แนวทางการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนให้มีโอกาสได้รับการศึกษานอกเวลา

การสอนนอกเวลาเป็นการเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากการเรียนปกติ นักเรียนที่มีฐานะยากจน แต่มีความจำเป็นต้องเรียนพิเศษควรได้รับการยกเว้นการเก็บค่าเรียนพิเศษ โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของทางโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนอาจมีแนวทางการปฏิบัติหลาย ๆ วิธี คือ

3.1 ให้นักเรียนเรียนโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย โดยจัดตั้งแหล่งเงินทุนพิเศษเพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจนหรืออาจทำในรูปแบบของมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน จัดตั้งกองทุนฉับพลันซึ่งเป็นกองทุนที่จะนำมาใช้กับนักเรียนที่ขาดแคลน ครูประจำชั้นหรือประจำวิชาควรสอนให้เปล่าหรือเสนอผู้บริหารเพื่อขอยกเว้นค่าเรียนพิเศษ หรือโรงเรียนอาจขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากคณะครู สมาคมผู้ปกครองและครูหรือสมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น

3.2 ให้นักเรียนช่วยเหลือกันเอง เช่น จัดกลุ่มนักเรียน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องการเรียนหรือการจัดตั้งชมรมวิชาการและจัดกิจกรรมหาเงินของชมรม เพื่อช่วยเหลือ นักเรียนที่ขาดแคลน หรือจัดทำงานให้นักเรียนทำเพื่อให้มีรายได้พิเศษ

3.3 คณะครูช่วยกันเสียสละเวลาเพื่อสอนนักเรียนทั้งใน เวลาปกติหรือการสอน นอกเวลาโดยคำนึงถึงคุณธรรมและอนาคตของนักเรียน

3.4 จัดระบบการสอนพิเศษในโรงเรียนให้ครูได้ค่าตอบแทนทัดเทียมหรือใกล้เคียง กันไม่ว่าจะเป็นการสอนระดับใดหรือจำนวนนักเรียนเท่าใด โดยวิธีนี้จะช่วยลดค่าใช้จ่าย ของนักเรียนที่สามารถชำระได้ไปสู่ผู้เรียนที่ไม่สามารถชำระได้โดยไม่จำเป็นต้องรายงาน ให้นักเรียนทราบ

4. การควบคุมการเรียนการสอนนอกเวลาทั้งในส่วน of สถานศึกษาและของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

โรงเรียนจะต้องมีคณะกรรมการการบริหารโครงการสอนนอกเวลา มีหน้าที่ในการ กำหนดตัวครูผู้สอนซึ่งควรจะเป็นครูที่สอนวิชานั้นในเวลาปกติ การสอนแต่ละครั้งครูจะต้องทำ บันทึกการสอนแจ้งให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้าทุกครั้ง วิชาที่เปิดสอนควรเป็นวิชาในหลักสูตร และเป็นการสอนเพื่อช่วย เสริมนักเรียนอย่างจริงจังมีใช้ เป็นการสอนเพื่อกวัดวิชา นอกจากนี้ โรงเรียนควร เป็นผู้ดำเนินการแจ้งผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้ทราบ เพื่อจะได้ ตัดสินใจว่าควรจะให้มีการสอนนอกเวลาแก่บุตรหลานของตนหรือไม่ และทั้งนี้ต้อง เป็นความ ยินยอมและความต้องการของนักเรียนด้วย เพื่อมิให้เป็นการบังคับหรือสร้างความเดือดร้อน ให้แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

5. ผลดีและผลเสียของการสอนนอกเวลา

ผลการสัมมนาสรุปว่า มีผลดีหลายประการ เช่น สามารถช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง เกี่ยวกับการดูแลการบ้านของนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนให้เรียนทันเพื่อนและ เรียน ดีขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใกล้ชิดกับครูมากขึ้น ทำให้ครูเข้าใจปัญหาส่วนตัวของนักเรียน ช่วยแนะแนวและตอบข้อซักถามของนักเรียนได้อย่างใกล้ชิด ผลการเรียนดีขึ้นสามารถทำการบ้าน เสร็จเร็วขึ้น สำหรับนักเรียนที่เรียนดีอยู่แล้วก็ช่วยส่งเสริมให้มีความรู้มากขึ้น ผลพลอยได้ก็คือ ครูมีรายได้เพิ่มขึ้น

ส่วนผลเสียของการสอนนอกเวลา คือ ผู้ปกครองต้องรับภาระค่าใช้จ่ายสูงขึ้น
นักเรียนอาจมีเวลาพักผ่อนหรือเล่นน้อยลง อาจทำให้เบื่อการเรียนได้

ผลจากการสัมมนาครั้งนี้ได้รับการยืนยันจากผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูว่า การสอน
พิเศษหรือการสอนนอกเวลายังเป็นความจำเป็นและ เป็นที่ต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน
เอง ประโยชน์อันจะเกิดแก่นักเรียนจะมีมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดการของโรงเรียน
ความร่วมมือของครูและผู้ปกครอง บนพื้นฐานของความเข้าใจซึ่งกันและกัน และจริยธรรมของ
ความเป็นครู

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า สถานที่ที่ใช้สอนพิเศษนั้น มีอยู่ 3 รูปแบบ คือ
รูปแบบแรก เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งเพื่อการสอนพิเศษโดยเฉพาะ นิยมเรียกว่า โรงเรียน
กวดวิชา จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ โรงเรียนประเภทเฉพาะกาล ซึ่งนิยมเปิดสอนภาค
ฤดูร้อน โรงเรียนประเภทเรียนตลอดปี และโรงเรียนลัด ซึ่งผู้เรียนจะเรียน เพื่อสมัครสอบ
เทียบความรู้ รูปแบบที่สอง เป็นสถานที่สอนพิเศษในสถานที่ต่าง ๆ ตามสะดวก เช่น บ้านของ
ผู้เรียน บ้านของผู้สอน และสถานที่ราชการ ได้แก่ ตามโรงเรียน มหาวิทยาลัย เป็นต้น
รูปแบบที่สาม เป็นโรงเรียนสอนพิเศษที่เปิดสอนในโรงเรียนปกติแต่สอนนอกเวลาเรียน ส่วนใหญ่
จะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ และมักจะดำเนินงานโดยสมาคมครูและผู้ปกครองของโรงเรียน
นั้น ๆ

หลักสูตรที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนพิเศษ

ลักษณะการเปิดหลักสูตรการสอนในโรงเรียนสอนพิเศษนั้น เกษม ตั้งตรงศักดิ์
(2529 : 144) ได้สำรวจในใบปลิวโฆษณาของโรงเรียนสอนพิเศษต่าง ๆ พบว่า แนว
การสอนหรือการกวดวิชาในปัจจุบันมีอยู่ 2-3 แบบใหญ่ ๆ คือ แบบแรกเน้นการสอนวิชาเฉพาะ
ด้าน เช่น แม็ทส์ - เซนเตอร์ (MATHS CENTER) เน้นหนักวิชาคณิตศาสตร์ รองลงมาคือ
วิชาฟิสิกส์ เคมีชีววิทยา แบบที่สองเน้นการสอนแบบครบวงจร คือสอนทุกระดับชั้นทุกวิชา และ
ตลอดทั้งปี เช่น โรงเรียนกวดวิชาเสริมศึกษา และแบบที่สาม เน้นการสอนภาษา เช่น
ศูนย์สอนภาษาสากล เป็นต้น

นโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนสอนพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนที่จัดตั้งเพื่อสอนพิเศษโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่นิยมเรียกกันว่า โรงเรียน กวดวิชา ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชน จัดตั้งตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 มาตรา 20 (5) มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนพิเศษทางวิชาตามหลักสูตรวิชาสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และสังคมศึกษา

พอดู สุวรรณทัต (2530 : 55) ได้กล่าวถึงนโยบายในการควบคุมโรงเรียนสอนพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการว่า โรงเรียนกวดวิชาหรือโรงเรียนสอนพิเศษไม่มีความจำเป็นสำหรับนักเรียนและจะทำให้ผู้ปกครองสิ้นเปลือง จึงได้มีนโยบายไม่อนุญาตให้มีการจัดตั้งโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นในจังหวัดพระนคร ธนบุรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2512 เป็นต้นมา สำหรับในส่วนภูมิภาคก็ไม่อนุญาตให้จัดตั้งเช่นกัน จึงทำให้โรงเรียนกวดวิชาหรือโรงเรียนสอนพิเศษมีจำนวนเท่าที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งไปแล้ว เท่านั้น

ต่อมา พ.ศ. 2520 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชาเพิ่ม เดิมอีกดังนี้

1. ไม่อนุญาตให้มีการซื้อขาย หรือโอนกิจการให้แก่บุคคลอื่นใดดำเนินการต่อยกเว้นกรณีทายาทโดยชอบธรรมตามกฎหมาย
2. ไม่อนุญาตให้มีการขยายอาคารและชั้นเรียนเพิ่มขึ้น
3. ไม่อนุญาตให้มีการรับนักเรียน หรือ เปิดสาขาวิชาเพิ่มขึ้น
4. ไม่อนุญาตให้มีการดำเนินการต่อไป เมื่อโรงเรียนถูกเจ้าของที่ดิน เรียกที่ดินคืน หรือโรงเรียนเกิดเพลิงไหม้
5. ไม่อนุญาตให้มีการย้ายสถานที่และอาคารเรียน

เนื่องจากนโยบายดังกล่าวได้ล้อมกรอบโรงเรียนกวดวิชาไว้ จึงได้มีผู้ร้องเรียนขอให้กระทรวงศึกษาธิการทบทวนนโยบายของโรงเรียนกวดวิชาใหม่ กระทรวงศึกษาธิการได้ทบทวนนโยบายของโรงเรียนกวดวิชารวม 2 ครั้ง คือใน พ.ศ. 2521 และปี พ.ศ. 2524 โดยเสนอผ่านที่ประชุมอธิบดีพิจารณาเรื่องโรงเรียนกวดวิชา ที่ประชุมนี้มีมติให้ยึดถือตามหลักการเดิม คือ โรงเรียนกวดวิชาใดที่เปิดอยู่แล้วก็ให้ดำเนินการต่อไปได้ แต่หากจะมีการเปลี่ยนแปลงกิจการ เช่น การโอนหรือย้ายจะไม่พิจารณาอนุญาต ดังนั้นปัจจุบันนี้ โรงเรียน

กวดวิชาทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคจึงได้ลดจำนวนลงไปมาก (พอดู สุวรรณทัต 2530 : 54)

ด้านกฎหมายและระเบียบในการควบคุมดูแลการบริหารและการดำเนินกิจการของโรงเรียนเอกชนประเภทต่าง ๆ รวมทั้งโรงเรียนกวดวิชานั้น แต่เดิมได้ใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497 แต่ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ถูกยกเลิก และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 แทน ฉะนั้น การควบคุมดูแลและตรวจตราโรงเรียนเอกชนในด้านต่าง ๆ เช่น การขอตั้งโรงเรียน การขอล้มเลิกกิจการโรงเรียนรวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ ภายในโรงเรียน อันได้แก่ การขอเพิ่มหลักสูตร การขอย้ายสถานที่ตั้งและอาคารเรียน การขอบรรจครู เลิกจ้างครู จึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และกฎกระทรวงรวมทั้งระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ลักษณะวิชาที่เปิดสอนพิเศษ

กรี วงศ์พูน (2530 : 47) ได้กล่าวว่า การสอนพิเศษในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เพราะค่านิยมของคนไทยในความคิดว่า ถ้านักเรียนสามารถเรียนทั้งสองวิชาดังกล่าวได้ดี แล้วจะมีอนาคตที่เจริญก้าวหน้าซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อภิชาติ พันธเสน (2530 : 22) ที่กล่าวว่า นอกจากวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษแล้ว วิชาที่เปิดสอนอีกสองวิชา คือ ภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ ซึ่งพอดู สุวรรณทัต (2530 : 52) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า วิชาสังคมศึกษาก็เป็นวิชาหนึ่งที่มีการเปิดสอนพิเศษเช่นกัน

ระยะเวลาเรียนและอัตราค่าเล่าเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 22) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา พบว่าโรงเรียนกวดวิชา หรือโรงเรียนสอนพิเศษ แต่ละแห่งจะเก็บค่าเล่าเรียนไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับ ประกอบ วิจัยกิจ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการกำหนดอัตราค่าสอนพิเศษโรงเรียนสอนพิเศษว่าทางกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้กำหนดอัตราค่าเล่าเรียนที่แน่นอน แต่จะพิจารณาตามความเหมาะสม โดย

ตั้ง เป็นคณะกรรมการขึ้นพิจารณาแล้วแต่กรณี (ประกอบ วิทยกิจ, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ยังพบว่า อัตราค่าสอนพิเศษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมปีที่ 3 โรงเรียนส่วนใหญ่จะเก็บค่าเล่าเรียนตลอดหลักสูตร ระหว่าง 400-450 บาท รองลงมาคือช่วงระหว่าง 451-500 บาท ขณะที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสอนพิเศษแต่ละแห่งจะเก็บค่าเล่าเรียนตลอดหลักสูตร ระหว่าง 451-500 บาทเป็นส่วนมาก รองลงมาระหว่าง 400-500 บาท และ ระหว่าง 551-600 บาทตามลำดับ ซึ่งอัตราค่าเล่าเรียนนี้คิดรวมทั้งค่าาเรียนด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 22)

โรงเรียนสอนพิเศษที่เปิดสอน เฉพาะกาลมีระยะเวลาเรียนประมาณ 20 วัน ตลอดหลักสูตร อัตราค่าเล่าเรียนอยู่ระหว่าง 400 ถึง 500 บาท และประเภทเรียนตลอดปี อัตราค่าเล่าเรียนตลอดหลักสูตรอยู่ระหว่าง 1,000 บาท ถึง 1,500 บาท ระยะเวลาที่เรียน สัปดาห์ละ 1-2 วัน วันละ 1-2 ชั่วโมง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป. อ้างถึงใน ประยูร ศรีประสาธน์ และวิไล ศิริชุมแสง 2526 : 60)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกษม ตั้งทรงศักดิ์ (2529 : 143-144) โดยยกตัวอย่างอัตราค่าเล่าเรียน
ของโรงเรียนสอนพิเศษในปัจจุบัน ซึ่งพอจะสรุปในรูปตารางดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนค่าเล่าเรียนของโรงเรียนสอนพิเศษในปัจจุบัน จำแนกตามระดับชั้น
ชนิดหลักสูตรและวิชาที่สอน

ชื่อโรงเรียนสอนพิเศษ	การเก็บเงินคิดตาม			จำนวนเงิน
	ระดับชั้น ที่เปิดสอน	หลักสูตร ที่เปิดสอน	วิชา ที่เปิดสอน/อื่นๆ	
1. แม็ทส์- เซ็นเตอร์ MATHS-CENTER			คณิตศาสตร์	550-650 บาท/วิชา
			ฟิสิกส์	400 บาท/วิชา
			เคมีชีว	400 บาท/วิชา
			เอกสารอัด	
			สำเนาประกอบ การสอน	400 บาท/วิชา
2. โรงเรียน เสริมหลักสูตร	ม.1-2			800 บาท/ภาคหรือ 1,500 บาท/ปี
	ม.3			950 บาท/ภาคหรือ 1,800 บาท/ปี
	ม.4-5			400 บาท/วิชา
	ม.6			600 บาท/วิชา
3. ศูนย์ภาษาสากล	ประณ- ศึกษา	หลักสูตร		700 บาท/รอบ
		แบบ เร่งรัด		
		แบบ ธรรมดา		

หมายเหตุ รอบ คือ ระยะเวลาที่จบหลักสูตรหนึ่ง ๆ

ประเภทการเรียนการสอนพิเศษ

สุพัฒน์ สุขมลสันต์ ได้กล่าวถึงประเภทการเรียนการสอนพิเศษว่า มีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะที่เหมือนกันคือ เป็นการเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ ที่ครูให้แก่แก่นักเรียน ซึ่งมีส่วนที่แตกต่างตามจุดมุ่งหมายเฉพาะรูปแบบการเรียนการสอนพิเศษ จึงมีชื่อเรียกแตกต่างกันตามจุดมุ่งหมายดังนี้ (สุพัฒน์ สุขมลสันต์ 2530 : 34-39)

การเรียนซ่อม (Remedial Learning) เป็นการเรียนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนที่เรียนไม่ทันเพื่อน และเรียนไม่ผ่านวัตถุประสงค์ขั้นต่ำที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนมักจะเป็นผู้เรียนที่เรียนอ่อนหรือขาดเรียนบ่อย ๆ

การเรียนเสริม (Extra Learning) เป็นการเรียนเนื้อหาที่มากกว่าหรือสูงกว่าที่เรียนในชั้น ผู้เรียนมักจะเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งกว่าเพื่อนร่วมชั้น

การเรียนปรับสภาพ (Adapted Learning) เป็นการเรียนเพื่อเพิ่มเติมหรือปรับปรุงความพร้อมในด้านต่าง ๆ แก่ผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ทางวิชาการหรือความพร้อมไม่เพียงพอจนสามารถเรียนร่วมกับผู้อื่นได้ในชั้นเรียนปกติ

การเรียนแก้ไข (Corrective Learning) เป็นการเรียนเพื่อแก้ไขความรู้ความเข้าใจเดิมของผู้เรียนบางอย่างให้ถูกต้อง เมื่อผู้เรียนมีความรู้คลาดเคลื่อน หรือไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง เช่น การเรียนแก้ไขภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการพูดออกเสียงให้ถูกต้อง

การเรียนเร่งหรือการเรียนเร่งรัด (Accelerated Learning) เป็นการเรียนที่จัดให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาของชั้นที่อยู่สูงกว่าขึ้นไปให้ได้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มเติมขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเรียนลัด เช่น นำไปสอบเทียบความรู้ในระดับต่าง ๆ

การเรียนเฉพาะ (Specified Learning) เป็นการเรียนเพื่อสนองความต้องการและสนใจเฉพาะบุคคล เช่น การเรียนเฉพาะวิชาดนตรีไทย เป็นต้น

การเรียนพิเศษ (Special Learning) เป็นการเรียนนอกชั้นเรียนหรือนอกหลักสูตรเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่มีหรือสนองความสนใจของตนเอง ดังนั้นผู้ที่สอนวิชาต่าง ๆ ของการเรียนพิเศษ จึงเรียกว่า ครูพิเศษ หรือครูสอนพิเศษ

การติว (Tutorial Learning) เป็นการเรียนที่ครูหรือเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อน
รุ่นพี่จัดให้แก่ผู้เรียนสำหรับ เนื้อหาบางอย่าง เป็นครั้ง เป็นคราว การเรียนการสอนนิยมจัดทำกัน
เป็นกลุ่ม เล็ก ๆ หรือ เป็นส่วนตัว ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุทัศน์ สุกมลสันต์ (2530 : 39) ได้สรุปประเภทการเรียนรู้พิเศษไว้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ประเภทการเรียนรู้พิเศษ

ที่	แบบของการเรียน	สิ่งที่มุ่งเรียนให้ทัน	วัตถุประสงค์หลัก	ลักษณะผู้เรียน
1.	การเรียนซ่อม	ความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมชั้น	เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่มีอยู่	เรียนอ่อนหรือขาดเรียน
2.	การเรียน เสริม	ความรู้ความสามารถของตนเอง	เพื่อเรียน เนื้อหาที่มากกว่าหรือสูงกว่าที่เรียนในชั้น	เรียน เก่งกว่าเพื่อนร่วมชั้น
3.	การเรียนปรับสภาพ	ความรู้และความพร้อมของเพื่อนร่วมชั้นในอนาคต	เพื่อให้มีความรู้และเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ	เรียนอ่อน อายุหรือวุฒิภาวะมีน้อยกว่าผู้อื่น
4.	การเรียนแก้ไข	ความรู้ที่ถูกต้อง	เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดของข้อความรู้ที่มีอยู่เดิม	ใครก็ตามที่เข้าใจผิดในข้อความรู้บางอย่าง
5.	การเรียน เร่ง (รัด)	ความรู้หรือความสามารถของผู้ที่อยู่ในชั้นที่สูงกว่า	เพื่อเรียน เนื้อหาของชั้นที่อยู่สูงกว่าขึ้นไปให้ได้	เรียน เก่งหรือเรียนได้เร็ว
6.	การเรียน เฉพาะ	ความก้าวหน้าของวิทยาการหรือความต้องการของตนเอง	เพื่อสนองความต้องการของตนเอง	มีความสนใจพิเศษกับสิ่งที่เรียน
7.	การเรียนพิเศษ	ความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมชั้นหรือความต้องการของตนเอง	เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่มีหรือสนองความสนใจของตนเอง	นักเรียนที่ต้องการเรียน (ปกติ)
8.	การติว	ความรู้ตามหลักสูตร	เพื่อเรียนรู้ เนื้อหาของหลักสูตรให้ได้ครบถ้วน	ใครก็ตาม นักเรียนที่ต้องการ

นอกจากนี้ แสงเดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงประเภทของการสอนพิเศษที่มีลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้ คือ

1. การสอนซ่อมเสริม (Remedial Work) เป็นการสอนวิชาที่เป็นพื้นฐานสำหรับนักเรียน เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา เป็นต้น วิชาต่าง ๆ เหล่านี้ นักเรียนต้องการเรียน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในวิชาเหล่านี้มากขึ้น การสอนลักษณะนี้จะเป็นการสอนทบทวน เนื้อหาที่ครูสอนแล้วในห้องเรียนปกติ

2. การสอนแบบตัวต่อตัว (One - to - One instruction) เป็นการสอนตัวต่อตัวในวิชาศิลปะ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในวิชาดังกล่าวดีขึ้น วิชาที่เรียนได้แก่ วาดเขียน ดนตรี ชัชร้อง เป็นต้น

3. การช่วยเหลือเป็นพิเศษ (Special Help) ผู้สอนจะให้ผู้เรียนแต่ละคนหรือให้ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มาพบเพื่อทำกิจกรรมเสริมทักษะที่เป็นประโยชน์ (enriched activities) ต่อผู้เรียน กิจกรรมที่เรียนจะเป็นกิจกรรมที่ทำในชั้นเรียนปกติไม่ได้ เพราะจะทำให้สอนไม่ทันตามหลักสูตร กิจกรรมดังกล่าวอาจเป็นการจัดสอนเพื่อการสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อในสถาบันชั้นสูงอื่น ๆ

จากการศึกษาประเภทของการสอนพิเศษที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุป เป็นประเภทของการสอนพิเศษได้ 3 ประเภทดังนี้

1. การสอนเพื่อซ่อม เป็นการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของผู้เรียน การปรับพื้นฐานความรู้ทางวิชาการหรือความพร้อม สามารถเรียนร่วมกับผู้อื่นได้ในชั้นเรียนปกติ และการแก้ไขความรู้ความเข้าใจเดิมของผู้เรียนบางอย่างให้ถูกต้อง เมื่อผู้เรียนมีความรู้คลาดเคลื่อน

2. การสอนเพื่อเสริม เป็นการสอนเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตามความสามารถอย่างเต็มที่ โดยอาจจัดการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนเนื้อหาล่วงหน้า เนื้อหาที่มากกว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียนไปแล้ว โดยมีการเพิ่มเนื้อหาเข้าไปในหลักสูตรปกติ และเป็นการสอนเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนถนัดและสนใจเป็นพิเศษเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน

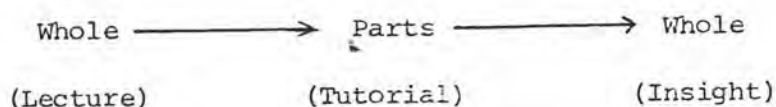
3. การสอนเพื่อการสอบคัดเลือกเข้าเรียน เป็นการสอนเพื่อการเสริมทักษะที่ไม่สามารถทำในชั้นเรียนปกติได้ เพราะจะทำให้สอนไม่ทันตามหลักสูตร เนื่องจากเนื้อหาที่ต้องเรียนมีมาก

จึงต้องเพิ่มเวลาเรียน โดยจัดสอนนอกเวลาเรียนปกติเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเป็นส่วนตัวที่จัดขึ้น โดยครูหรือเพื่อนร่วมชั้น นิยมเรียกกันว่า "การสอนแบบตัว"

กระบวนการเรียนการสอนพิเศษ

เมื่อพิจารณาประเภทของการสอนพิเศษทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้เรียนพิเศษ มีทุกลักษณะคือ มีทั้งประเภทเรียนอ่อน ปานกลาง และเรียนเก่ง กระบวนการเรียนการสอนพิเศษจึงมีหลายกระบวนการทั้งเพื่อการซ่อม การเสริม และกระบวนการสอนเพื่อการสอบแข่งขัน

แสงเดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงการสอนพิเศษว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้การสอนบรรยายในห้องเรียนตามปกติสมบูรณ์ขึ้น เพราะ เมื่อนักเรียนฟังการสอนบรรยายในห้องเรียนปกติซึ่งมีนักเรียนจำนวนมากอาจจะยังไม่เข้าใจบทเรียนดีพอ หรือต้องการซักถามข้อสงสัย เพื่อเสริมความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น แต่ไม่สามารถทำได้ เพราะมีนักเรียนจำนวนมาก การสอนพิเศษจึงช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าจุดมุ่งหมายของการสอนพิเศษจะมีเฉพาะเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่เรียนไปแล้ว เท่านั้น บางครั้งอาจจะเป็นการสอนเนื้อหาใหม่ ๆ ก็ได้ ถ้าผู้สอนต้องการเน้นให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนนั้นได้อย่างชัดเจน เพราะการสอนพิเศษแบบตัวคือตัวหรือกลุ่มย่อย ครูมีโอกาสที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่า หรือสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนได้ง่ายกว่า นอกจากนั้นผู้สอนยังได้ทราบถึงจุดอ่อน จุดเด่นของนักเรียนและสามารถแก้ไขและสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการได้เต็มที่ การสอนในลักษณะนี้จะเน้นรายละเอียดของบทเรียนที่สอนในห้องเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ลักษณะการเรียนรู้แบบนี้ จะตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบ Insight Learning ของนักจิตวิทยาชาวเยอรมันกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า "Gestalt Psychologists" ลักษณะการเรียนรู้ที่นักจิตวิทยากลุ่มนี้ใช้อธิบายคือ

การเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องให้นักเรียนเห็นส่วนรวม (Whole) ทั้งหมดก่อนซึ่งในขั้นนี้ นักเรียนอาจจะไม่เข้าใจ เมื่อให้รายละเอียดของสิ่งที่เรียนนั้นทีละน้อย ๆ (Parts) จะทำให้นักเรียน เข้าใจส่วนรวมทั้งหมด (Whole)

นอกจากนี้การสอนพิเศษยังอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ (Law of Learning) ของ Thorndike ที่สำคัญเป็นหลักดังนี้ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เน้นความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและความพร้อมทางพื้นฐานวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนก่อนที่จะสอนบทเรียนต่อไป
2. กฎแห่งผล (Law of Effect) การบอกความสำเร็จให้นักเรียนจะเป็นเสมือนการเสริมแรง (reinforcement) ทำให้ผู้เรียนที่มีความตั้งใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น
3. กฎแห่งการฝึก (Law of exercise or practice) เมื่อผู้เรียนทำสิ่งใดบ่อย ๆ ย่อมทำสิ่งนั้นได้ดี ตรงกันข้าม ถ้าไม่ทำสิ่งนั้นนาน ๆ ย่อมทำไม่ได้คล่องเหมือนเดิม ซึ่งหลักการนี้ ผู้สอนพิเศษอาจนำมาใช้สอนเพื่อให้นักเรียนรู้จักคิด แสดงความคิดเห็นและแสวงหาความรู้เพิ่ม เติมอยู่เสมอ

จากทฤษฎีการเรี ยนรู้ดังกล่าว แสงเดือน ทวีสิน ได้สรุปเป็นกระบวนการสอน ซึ่งสามารถใช้ในการสอนพิเศษได้ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวินิจฉัยภูมิหลังของนักเรียนคือการสำรวจความรู้ขั้นพื้นฐานของนักเรียนก่อน เริ่มต้นการสอนซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนทราบระดับความสามารถของนักเรียน แล้วเริ่มต้นสอนจากสิ่งที่นักเรียนรู้ไปสู่สิ่งที่นักเรียนยังไม่รู้

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสอน ครูควรเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน โดยพยายามกระตุ้นให้นักเรียนที่ไม่ได้ร่วมกิจกรรม เช่น ไม่พูด ได้มีโอกาสพูด หรือซักถามครูมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เมื่อครูสอนนักเรียนได้ระยะหนึ่งควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพราะจะทำให้ผู้เรียนทราบว่าตน เรียนสำเร็จเพียงใดถึงขั้นตอนไหนจะเป็นการให้กำลังใจแก่นักเรียนได้อย่างหนึ่ง และจะเป็นการง่ายถ้าครูจะกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้เพิ่ม เติมอยู่เสมอ

นอกจากนี้ แสง เดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนไว้ว่าควรมีบทบาทที่สำคัญในขณะที่ทำการสอนพิเศษคือ

1. พยายามตอบคำถามของนักเรียนให้ชัดเจนและให้ข้อคิดเพิ่มเติมจนเป็นที่พอใจของนักเรียน
2. พยายามรักษาสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง
3. พยายามสังเกตดูพัฒนาการของนักเรียนว่ามีจุดเด่นและจุดอ่อนตรงใด เมื่อทราบแล้วจึงแก้ไขและสร้างเสริมให้ดีขึ้น
4. ผู้สอนต้องเตรียม วางแผนการสอน และอื่น ๆ ให้พร้อม เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด
5. ผู้สอนต้องมีจิตใจเป็นประชาธิปไตย คือสามารถรับฟังความคิดเห็นคำติชมของผู้อื่นได้

สมบุรณ์ สีนถาวร (2521 : 9-10) ได้กล่าวถึง หลักการสอนสิ่งที่บกพร่องในการเรียนของนักเรียน ซึ่งคล้ายคลึงกับการสอนพิเศษประเภทสอนซ่อมคือ

1. ครูผู้สอนจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าคนมีหน้าที่สอน สอบและสอนซ้ำ ในการสอนซ้ำนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังมีความบกพร่องอยู่ เนื้อหาจึงซ้ำกับสิ่งที่เรียนไปแล้ว เป็นส่วนใหญ่
2. ผู้สอนต้องรู้ว่านักเรียนเรียนรู้อะไรมาบ้างแล้ว การสอนเริ่มจากสิ่งที่นักเรียนรู้ไปหาสิ่งที่ไม่รู้ ครูต้องรู้จักนำผลการทดสอบมาพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางที่จะช่วยเหลือแก้ไขนักเรียนที่มีความบกพร่อง
3. ครูต้องรู้จักเลือกอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนแต่ละคน เพราะนักเรียนอาจไม่ต้องเรียนเหมือนกันหรือใช้สื่ออุปกรณ์ที่เหมือนกัน ในขณะเดียวกันครูจะต้องหากิจกรรมแปลก ๆ ใหม่ ๆ มาจัด ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนหลายรูปแบบ อันจะเป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น
4. ครูจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น เพราะเมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จในสิ่งที่เรียนก็มักจะไม่สนใจในสิ่งนั้นอีก ดังนั้น ครูผู้สอนต้องหาทางช่วยเหลือให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จโดยครูไม่ตำหนิและไม่ทำให้นักเรียนทราบบว่า เขาประสบ

ความล้มเหลว และควรอย่างยิ่งที่จะให้นักเรียนรู้ปัญหาของตนเอง รู้จักประเมินผลงานหรือข้อบกพร่องของตนเอง รวมทั้งครูจะต้องเป็นกันเองกับนักเรียนและ เป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน

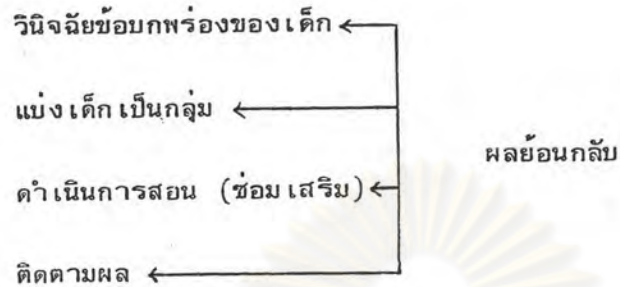
สุกัญ เทียนทอง (2528 : 23) ได้เสนอกระบวนการสอนซ่อม สำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน ดังนี้

1. ผู้สอนควรรู้พื้นฐานความรู้ของนักเรียนโดยคำนึงอยู่เสมอว่า ก่อนสอนจะต้องมีการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) การสอนจะเริ่มจากสิ่งทีนักเรียนรู้ไปหาสิ่งทีนักเรียนไม่รู้ และนำการทดสอบย่อยมาพิจารณาเป็นแนวทางที่จะช่วยเหลือแก่นักเรียน และเมื่อสอนเสร็จแล้วจะต้องมีการทดสอบหลังเรียน (Post - test) แล้วสอนซ้ำเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนมีความบกพร่อง
2. ศึกษาสาเหตุของปัญหาที่ทำให้นักเรียนเรียนอ่อน เช่น การหยุดเรียนบ่อย สุขภาพไม่สมบูรณ์ ร่างกายพิการ ขาดความพร้อม สติปัญญาต่ำ เพื่อหาทางช่วยเหลือได้ตรงจุด การศึกษาข้อบกพร่องอาจกระทำได้ด้วยการซักถาม ตรวจแบบฝึกหัดหรือใช้ข้อสอบ เช่น ข้อสอบวินิจฉัยหรือข้อสอบอิง เกณฑ์
3. ชี้แจงปัญหาให้ผู้ปกครองนักเรียน เข้าใจ เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาหรือสาเหตุนั้น ๆ
4. วิธีการสอนตลอดจนอุปกรณ์ประกอบการสอนจะต้องแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับวิธีการเดิมที่นักเรียน เคยเรียนมาแล้ว
5. ผู้สอนต้องสร้างแบบฝึกหัดขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับลักษณะความบกพร่องของนักเรียน และให้มากพอจะแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนได้
6. ให้กำลังใจ ความอบอุ่น ความปลอดภัย และความปรารถนาที่จะแก้ไขปัญหาของตนเองให้สำเร็จ

พันทิพา อุทัยสุข (2524 : 30-31) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการสอนซ่อม ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนพิเศษได้ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินงานจัดการสอนซ่อม ของ พันทิพา

อุทัยสุข

รายละเอียดของแผนภูมิดังนี้

ก. การวิจัยข้อบกพร่องของผู้เรียน

การจัดการสอนซ่อมนั้น จะต้องมีการวิจัยก่อนว่านักเรียนคนไหนมีความบกพร่องทางด้านใดและอย่างไร ที่ผู้สอนจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือ วิธีการที่นิยมใช้มีดังนี้ คือ

1. การสังเกตการเรียน เป็นการพิจารณาว่าผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนหรือไม่
2. การศึกษานักเรียน เป็นรายกรณี โดยการศึกษาถึงความบกพร่องในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนและนักเรียนบางคนที่มีปัญหา
3. การทดสอบในชั้นเรียน โดยดูผลการเรียนของนักเรียนที่มีการสอนแต่ละครั้ง เพื่อดูความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน
4. การทดสอบอย่างละเอียด เป็นการหาข้อบกพร่องในการเรียนของผู้เรียนให้ตรงจุด ซึ่งโดยปกติควรใช้ข้อทดสอบมาตรฐาน แต่ในประเทศไทยแบบทดสอบชนิดนี้มีน้อยมาก ดังนั้นผู้สอบอาจสร้างข้อสอบขึ้นเอง โดยพยายามให้ได้คำตอบอย่างชัดเจนถึงข้อบกพร่องของผู้เรียน
5. การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เป็นการปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของเด็กทั้งในด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ

ข. การแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม

เมื่อผู้สอนรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการวินิจฉัยผู้เรียนแล้ว ควรจัดกลุ่มผู้เรียน ที่ต้องการความช่วยเหลือคล้าย ๆ กัน อยู่ในกลุ่มเดียวกัน การแบ่งกลุ่มอาจแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. กลุ่มผู้เรียนอ่อนที่มีสาเหตุมาจากความบกพร่องของร่างกาย
2. กลุ่มผู้เรียนอ่อนที่มีสาเหตุมาจากการไม่สนใจการเรียนหรือได้รับการสอนที่ไม่ถูกต้องมาก่อน

3. กลุ่มผู้เรียนปานกลาง
4. กลุ่มผู้เรียนที่เรียนเก่ง

ค. การดำเนินการสอนซ่อม

เมื่อจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มแล้วก็ดำเนินการสอนซ่อม ซึ่งวิธีการมักจะเป็นการสอนแบบกลุ่มย่อย และที่เน้นเป็นพิเศษคือ การสอนแบบรายบุคคล ซึ่งการสอนตามวิธีการดังกล่าวจะสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียนได้ตามต้องการ

ง. การติดตามผล

เพื่อจะทราบว่าผลการจัดการสอนซ่อม เสริมที่กระทำอยู่ได้ผล เป็นที่น่าพอใจเพียงใด และมีส่วนใดอีกบ้างที่จะต้องสอนเสริมใหม่ เมื่อมีการติดตามผลแล้วก็นำผลมาปรับปรุงการสอนซ่อม เสริมต่อไป วิธีการติดตามผลมีดังนี้

1. วัดความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านที่นักเรียนมีความบกพร่อง โดยมีการวัดผลอย่างสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ
2. ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ใช้การสังเกต เพื่อดูความสนใจในการเรียนของผู้เรียน โดยสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่ม และสังเกตพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงว่าเป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่

4. ใช้การสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม เพื่อประเมินว่ากิจกรรมที่ใช้น่าสนใจเพียงใด และได้ผลเป็นอย่างไร

ลีอชา สร้อยพาน (2529 : 358-360) ได้เสนอขั้นตอนในการดำเนินการจัดการสอนซ่อม ดังนี้

1. ครูผู้สอนสำรวจข้อบกพร่องในการเรียนของผู้เรียนรายวิชาที่ตนสอน วิธีสำรวจทำได้หลายวิธี เช่น

1.1 ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอนจัดทำขึ้น เพื่อวัดพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

1.2 ให้แบบสอบถาม เฉพาะเรื่อง เป็นแบบทดสอบที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น เพื่อใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน เฉพาะเรื่อง เฉพาะตอนหลังจากได้เรียนเรื่องนั้นตอนนั้นไปแล้ว

1.3 สำรวจจากผลการสอบระหว่างภาคหรือปลายภาค เรียนและดูจากจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านการสอบระหว่างภาค หรือการสอบปลายภาค

1.4 สังเกตนักเรียนขณะร่วมกิจกรรมการเรียนที่ครูจัดให้

2. รวบรวมผู้เรียนที่ต้องการเรียนซ่อม แล้วแบ่งออกเป็นกลุ่มตามรายวิชา จำนวนผู้เรียนในกลุ่มถ้าสามารถจะจัดครูสอน หรือจัดผู้สอนได้ ควรจัดเป็นกลุ่มย่อยที่สุด หากจัดไม่ได้ก็ไม่ควรเกินกลุ่มละ 20 คน ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มควรจะเป็นผู้เรียนที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน โดยดูจากข้อมูลที่สำรวจหรือคะแนนจากข้อทดสอบ เป็นต้น

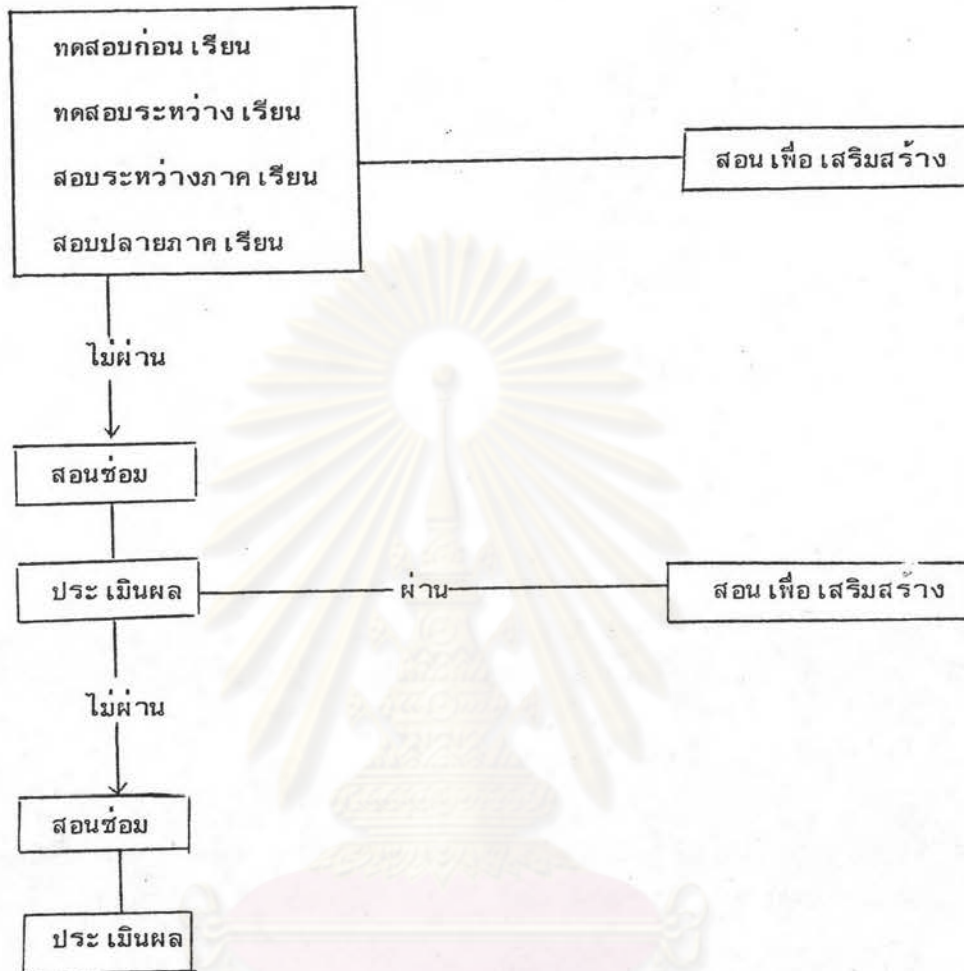
3. นำข้อมูลต่าง ๆ มาปรึกษาหารือกันระหว่างฝ่ายวิชาการ หมวดวิชาและฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดห้องเรียน เวลาเรียนและผู้สอน

4. ดำเนินการสอนซ่อม เสริมตามที่กำหนดไว้ จนผู้เรียนมีความรู้ความสามารถผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

5. ประเมินผลการสอน โดยการสังเกต การทดสอบข้อเขียน จากผลงานที่มอบหมายหรือแบบฝึกหัดที่ให้ทำ

จากขั้นตอนในการดำเนินงานจัดการสอนซ่อม เสริมดังกล่าว สามารถเขียนสรุปเป็นระบบสอนซ่อม เสริม แสดงในแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แผนภูมิแสดงระบบการสอนซ่อม เสริมของ ลือชา สร้อยทาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

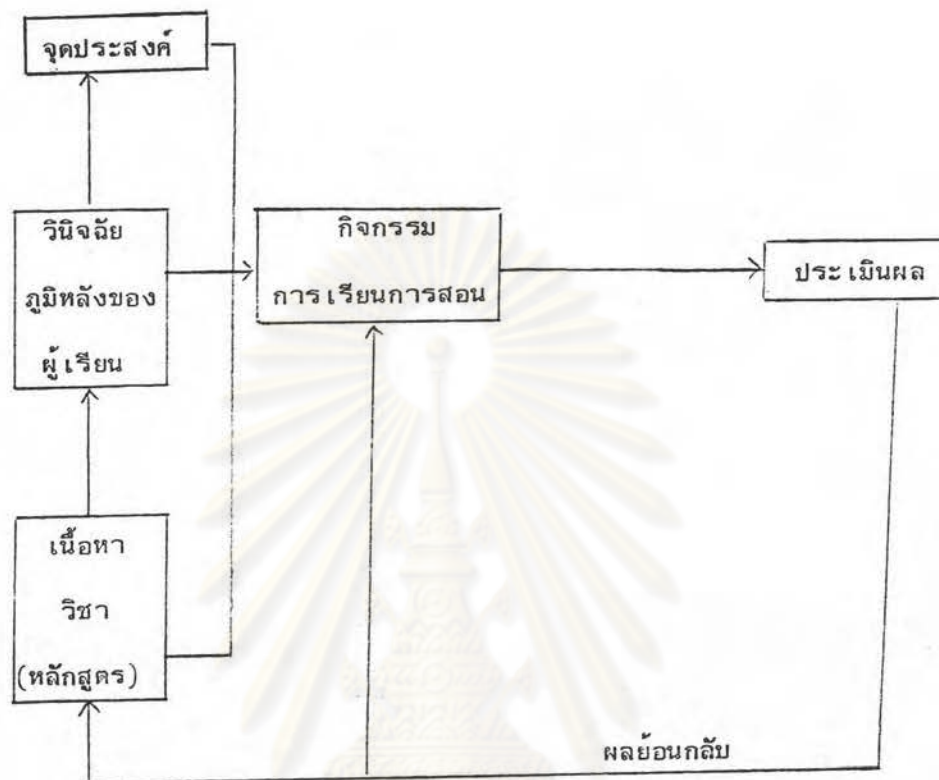
อัญชลี แจ่มเจริญ และ สุภัฏญา ธาวีวรรณ (2523 : 124-125) ได้ให้หลักการสอน เสริมสำหรับนักเรียนที่ฉลาดหรือเรียนเก่ง ซึ่งสามารถใช้ในกระบวนการสอนพิเศษได้ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรม อารมณ์ หรือสังคม ของนักเรียน ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุทางครอบครัว สิ่งแวดล้อม ฯลฯ
2. ทำความ เข้าใจกับนักเรียน แสดงให้เห็นว่าครูเป็นมิตรของเขา เพื่อให้ผู้เรียนมีศรัทธาที่จะคล้อยตามครูที่จะช่วยแนะนำให้
3. ชี้แจงให้ผู้ปกครอง เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนผู้นั้น เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ปัญหา
4. กำหนด เนื้อหาที่จะสอน เสริมให้สูงกว่าระดับชั้น เรียน และเป็นไปในแนวทางส่งเสริมความถนัด และใช้คุณสมบัติพิเศษของนักเรียนให้เป็นประโยชน์
5. ระยะเวลาในการสอนไม่จำกัด เพราะนักเรียนพวกนี้มีความสามารถสูงอยู่แล้ว ข้อสำคัญขึ้นอยู่กับ เนื้อหาวิชาที่เขาสนใจและมีความถนัด เฉพาะตัว
6. วิธีสอนไม่จำกัด แต่ควรใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตน และวิธีสอนแบบอภิปรายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น
7. ใช้สื่อการเรียน เช่น บัตรงาน

รุ่งทิวา จักรกร (2527 : 38-39) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดระบบการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป ซึ่งสามารถใช้สอนนักเรียนได้ทุกประเภท ซึ่งสามารถเขียน เป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 3 แสดงขั้นตอนของการจัดระบบการเรียนการสอน

จากแผนภูมิต่างข้างต้น จะเห็นว่าการจัดระบบการเรียนการสอนที่ครูจะต้องรับผิดชอบ ซึ่งมีวิธีการเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เนื้อหาวิชา

ครูจะต้องศึกษาเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในด้านรายละเอียดที่จำเป็น รวมทั้งปริมาณของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน ตลอดจนความมุ่งหมายทั่วไปของเนื้อหาแต่ละเรื่องที่จะใช้สอนนักเรียนด้วย

2. การวินิจฉัยภูมิหลังของนักเรียน

ครูจะต้องศึกษาภูมิหลังต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งได้แก่ ความสามารถ ความสนใจ พื้นฐานความรู้เดิม ลักษณะของกลุ่มนักเรียน ฯลฯ เพื่อจะได้กำหนดวัตถุประสงค์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมสำหรับนักเรียน

3. จุดประสงค์

ครูจะต้องกำหนด เป้าหมายของการเรียนการสอนที่แน่ชัดว่า ต้องการให้นักเรียน เปลี่ยนพฤติกรรมไปในลักษณะใด การกำหนดจุดประสงค์จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาและภูมิหลัง ของนักเรียนด้วย

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

เป็นวิธีการที่ครูจะนำนักเรียน ไปสู่ เป้าหมายที่ตั้งไว้ กิจกรรมการเรียนการสอน นี้จะต้องอาศัยเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วย ผู้สอนจะต้องศึกษาเกี่ยวกับ วิธีการ ถ่ายทอดเนื้อหา การใช้สื่อการสอน และจะต้องมีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมใน ห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่น่าเรียน และเป็นไปตามที่นักเรียนต้องการ

5. การประเมินผล

เป็นการวัดพฤติกรรมของนักเรียนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด ซึ่งจะมีการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ จากนั้นก็แปลความหมายของการ วิเคราะห์ เพื่อนำไปปรับปรุงระบบการเรียนการสอนในส่วนที่ยังต้องปรับปรุง

จากกระบวนการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ ที่ได้กล่าวในข้างต้น สรุปเป็นกระบวนการ การเรียนการสอนพิเศษ ซึ่งสามารถสอนนักเรียนได้ทุกประเภท และใช้ เป็นแนวทางในการ ศึกษาการสอนพิเศษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย ผู้สอนควรตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน เพื่อเป็น เป้าหมายของ การเรียนการสอน ซึ่งในการสอนพิเศษนั้นนักเรียนแต่ละคนจะมีจุดมุ่งหมายในการ เรียนที่ ต่างกัน ครูผู้สอนจึงต้องมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ใช้ เป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอน

2. การวินิจฉัยภูมิหลังของผู้เรียน เป็นการศึกษาลักษณะของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็น เป็นด้านความบกพร่อง ความถนัด หรือความสามารถต่าง ๆ ในการเรียน เพื่อใช้เป็นจุด เริ่มต้นของผู้สอนที่จะจัดการ เรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนทุกประเภท

3. กิจกรรมการเรียนการสอน ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้เรียนในแต่ละประเภท มีขั้นตอนการสอนโดยทั่ว ๆ ไป คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นการสอน และขั้นสรุปบทเรียน ซึ่งรวมถึงการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนต่าง ๆ

4. การวัดและประเมินผล โดยทั่วไปจะมีการวัดและประเมินผลใน 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการสอน ระหว่างดำเนินการสอน และหลังการสอน

5. การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงระดับความสำเร็จในการเรียนของตนเองซึ่งเป็นการเสริมแรงชนิดหนึ่ง

วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนพิเศษ

แสงเดือน ทวีสิน (2522 : ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการสอนพิเศษ (Tutorial) คือ การสอนที่ช่วยให้ การสอนแบบบรรยาย (Lecture Method) สมบูรณ์ขึ้น วิธีสอนจะเป็นการอภิปรายอย่างเสรี (Free discussion) และมีการสอนแบบกลุ่มย่อย หรือวิธีสอนแบบตัว ดังนั้น วิธีการสอนที่คาดว่าจะใช้ในการสอนพิเศษ จึงมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. วิธีสอนแบบบรรยาย

วาสิ ธีระจิตร (2527 : 213) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบบรรยายไว้ว่า วิธีสอนแบบบรรยายหมายถึง ผู้สอนพูด บอก เล่า อธิบาย ให้ผู้เรียนฟัง เป็นวิธีที่รู้จักดีและใช้กันนาน

อภรม สินภิบาล และ กุลฑล องค์กริทธิพร (2524 : 153-154) ได้กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง การสอนที่ครูได้เตรียมศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทเรียนที่จะสอนจากตำราเรียน หนังสืออุเทศต่าง ๆ ตลอดจนแหล่งวิชาอื่น ๆ มาอย่างดี เพื่อนำมาอธิบายหรือบรรยายให้นักเรียนฟัง

วิธีสอนแบบบรรยายมีหลายลักษณะ ดังนี้ คือ

1.1 วิธีสอนแบบบรรยายปากเปล่า (Lecture or Descriptive)

จำรัส น้อยแสงศรี (2520 : 3-4) ได้กล่าวว่า การบรรยายปากเปล่า คือครูไม่ใช้อุปกรณ์หรือสิ่งอื่นใด เป็นส่วนประกอบอีกเลย ครูที่บรรยายแบบนี้มักจะมีประสบการณ์ด้านการสอนนานหลายปีจนชำนาญและจดจำเนื้อหาได้หมด โดยใช้วิธีพูดปากเปล่า ไม่ดูหนังสือ และไม่ใช้อุปกรณ์ใด ๆ ประกอบคำอธิบาย นักเรียนจะฟังคำบรรยายและจดเนื้อหาตามที่ฟังได้ แต่ถ้าเป็นคำจำกัดความหรือข้อความที่ต้องจำครูจะบอกให้จด ข้อดีของการสอนแบบนี้ คือ

เป็นวิธีสอนที่ง่าย ประหยัดเวลา นักเรียนนั่งฟังอย่างเป็นระเบียบ ข้อเสียของการสอนแบบนี้คือ เป็นวิธีสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ไม่ส่งเสริมความคิดของนักเรียน ในระดับประถมศึกษาไม่ควรใช้วิธีการสอนแบบนี้ เพราะนักเรียนไม่มีส่วนร่วม ถ้าไม่มีอุปกรณ์ประกอบการสอนแล้ว จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดที่ผิด ๆ ได้ ควรใช้วิธีการสอนแบบนี้สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

1.2 วิธีสอนแบบบรรยายตามหนังสือ

จำรัส น้อยแสงศรี (2520 : 5) ได้กล่าวว่า วิธีสอนแบบบรรยายตามหนังสือ มีวิธีการดังนี้ ครูจะอธิบายเนื้อหาที่ต้องการสอนตามหนังสือที่ใช้เป็นแบบเรียนและนักเรียนจะดูหนังสือไปพร้อม ๆ กับการบรรยายของครู เมื่อข้อความใดสำคัญ ครูจะให้นักเรียนขีดเส้นใต้ และ เน้นให้นักเรียนนำไปท่องจำให้ได้ วิธีการสอนนี้จะไม่มียุทธวิธีใด ๆ อีกเลย นอกจากหนังสือแบบเรียนที่ครูและนักเรียนใช้ วิธีการสอนเช่นนี้ไม่แตกต่างจากการบรรยายปากเปล่า ดังนั้นข้อดีและข้อเสียจึงมีลักษณะ เช่น เดียวกัน

2. วิธีการสอนโดยวิธีฝึกปฏิบัติ

สันติ วรศิริ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า เป็นวิธีสอนที่มีความมุ่งหมายเน้นการพัฒนาทักษะไม่ว่าจะเป็นทางภาษา ทางดนตรี หรือขับร้อง รวมทั้งศิลปะด้วย ลักษณะของการสอนแบบนี้ ใช้วิธีการฝึกฝนซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกระทั่งนักเรียนเกิดทักษะที่ต้องการถึงขั้นที่กำหนด วิธีการฝึกจะฝึกทุก ๆ ด้าน อาจจะเป็นการท่องสูตรคูณ ท่องอาขยาน การฝึกสะกดคำให้ถูกต้อง การเล่นดนตรี ฯลฯ สามารถฝึกได้ทั้ง เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ครูเป็นผู้อธิบายและสาธิตทักษะที่ต้องการฝึกฝนให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง คอยควบคุมการฝึก ให้คำแนะนำช่วยแก้ไข จนกระทั่งทักษะที่ต้องการพัฒนาได้ถึงระดับที่กำหนดไว้ อาจใช้อุปกรณ์ เช่น รูปภาพ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียงหรือเทปบันทึกภาพ ข้อดีของวิธีการสอนแบบนี้คือ เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกฝนด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ ข้อเสียคือ การฝึกฝนมากเกินไปทำให้เกิดความเบื่อหน่าย บางครั้งเน้นแบบแผนการฝึกมากเกินไป เป็นการจำกัดนักเรียนอยู่ในกรอบมากเกินไปด้วย บั่นทอนความคิดแปลก ๆ ใหม่ของนักเรียน

3. วิธีการสอนโดยการถามอย่างเดียว

จำรัส น้อยแสงศรี (2520 : 13-14) ได้กล่าวว่า การสอนวิธีนี้มีหลักการ

คือ ครูตั้งคำถามอย่างเดี่ยวให้นักเรียนตอบ อาจมีอุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบการสอนได้ ข้อดีคือ นักเรียนสนุก รู้จักคิดและติดตามผล ข้อเสียคือ นักเรียนอาจตอบคำถามไม่ได้เพราะไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

4. วิธีสอนแบบตัวต่อตัว

สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน (2522 : 8) ได้กล่าวว่าการสอนตัวต่อตัวเป็นวิธีการสอนที่ใช้กันในหมู่ครอบครัวที่ร่ำรวยซึ่งสามารถจ้างครูสอนนักเรียน เป็นรายบุคคลตามบ้านได้ แต่ได้นำมาใช้ในโรงเรียนหลายรูปแบบ คือนักเรียนในระดับชั้นสูงกว่าสอนนักเรียนในระดับชั้นที่ต่ำกว่า และนักเรียนเก่งสอนนักเรียนอ่อน Anania และ Burke ได้ทดลองเปรียบเทียบผลการสอน 3 วิธีคือ วิธีสอนแบบปกติ (Conventional) วิธีสอนแบบทบทวน (Mastery learning) และวิธีสอนรายบุคคล (tutorial) ผลการทดลองพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้จากการสอนเป็นรายบุคคล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าวิธีสอนแบบปกติและแบบทบทวน (อ้างถึงใน สุรศักดิ์ หลานมาลา 2529 : 46)

5. การสอนแบบใช้พี่เลี้ยง (Monitorial Method, Tutorial Method)

การสอนแบบนี้เป็นการสอนเพื่อให้นักเรียนร่วมมือช่วยเหลือกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อการประหยัด ใช้ครูจำนวนน้อยสอนนักเรียนได้มาก แต่ในปัจจุบันการสอนแบบใช้พี่เลี้ยงเป็นการสอนที่ให้นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันโดยแสดงความ เป็นมิตร ช่วยเหลือและ เข้าใจดีต่อกัน วิธีสอนมีลักษณะแบบตัวต่อตัว พี่เลี้ยงอาจช่วยเหลือแนะนำนักเรียนโดยตรง เช่น การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน แถบบันทึกเสียง สไลด์ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งวิธีการสอนแบบนี้ ไพโรจน์ ตีรณนากุล (2520 : 70-72) ได้เรียกชื่อต่างออกไปคือ "การสอนแบบควบคุมชักซ้อม" (Tutoring or Coaching Method) และได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เป็นการสอนผู้เรียนกลุ่มเล็ก ๆ เช่น จำนวน 5 คน 2 คน หรือ 1 คน ความรู้หรือทักษะที่จะสอนนั้น เป็นความรู้ใหม่สำหรับผู้เรียนหรือเป็นการชักซ้อมทบทวนความรู้เดิมที่ยังไม่ค่อยเข้าใจกระจ่างแจ้งขึ้นก็ได้ วิธีการสื่อความหมายที่จะใช้นั้นจะใช้วิธีใดก็ได้ที่สามารถทำให้สื่อความหมายสองทางอย่างสมบูรณ์ (Fully Two-Communication) วิธีสอนแบบนี้ใช้สำหรับการสอนทักษะในการทำงานและให้นักเรียนรู้การทำงาน หรือการใช้ อุปกรณ์ที่สลับซับซ้อนมาก ๆ หรือการทำงานใด ๆ ที่มีอันตรายน้อยคน และการเสี่ยงต่อความ

เสียหายของ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีราคาแพง ใช้สอนนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียน โดยจัดเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลและใช้สอนวิธีที่มีการบรรยายในห้องขนาดใหญ่ โดยใช้วิธีการสอนแบบนี้ เพื่อให้การเรียนในห้องใหญ่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นคือนักเรียน เข้าใจบทเรียนมากขึ้น

ข้อดีของการสอนวิธีนี้ คือ เป็นการสอนที่ครูได้ใกล้ชิดกับนักเรียน ครูสามารถสังเกตการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของนักเรียนได้ทันที และครูสามารถปรับวิธีการสอนให้เข้ากับความต้องการของนักเรียน นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการสอนได้มากที่สุด ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสามารถสร้างความปลอดภัยให้กับผู้เรียนในขณะที่เรียนหรือปฏิบัติงาน

ข้อเสีย ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้จริง เข้าใจนักเรียนดี มีความอดทนและยอมรับปัญหา ความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นได้

ลักษณะการเรียนการสอนพิเศษที่ได้ผลดี

สุพรรณ สุกมลสันต์ (2530 : 43-47) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนพิเศษที่ได้ผลดีนั้น จะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. การตั้ง เป้าหมายของผู้เรียนพิเศษนั้นจะต้องไม่คาดหวังสูงเกินไปนัก ผู้เรียนต้องรู้จักตนเอง รู้จักประมาณความสามารถของตนแล้วพยายามขึ้นเรื่อย ๆ ก็อาจจะสมหวังในสิ่งที่มุ่งหวังได้

2. วิธีของการเรียนพิเศษเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ผู้เรียนต้องรู้ว่าตนเองต้องการเรียนพิเศษแบบใด เช่น เรียนซ่อมหรือเรียนเสริม หรือเรียนปรับสภาพ เป็นต้น เพื่อให้รู้แน่ชัดว่าตนจะต้องเรียนอะไร จะได้เรียนได้ถูกต้อง การไม่รู้ว่าตนกำลังเรียนเพื่ออะไรจะทำให้ทิศทางการเรียนไม่แน่นอน ซึ่งมีผลเสียต่อการเรียนได้มาก เพราะทำให้การเรียนไร้จุดมุ่งหมายที่แน่นอน

3. การสอนพิเศษของครูเป็นกระบวนการที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับอุปกรณ์การเรียนการสอนรวมทั้งสื่อการสอนต่าง ๆ ตามสภาพความสัมพันธ์ที่นิยมเรียกกันทั่วไปว่า Tyler Loop (ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และหลักสูตร) ดังนั้น การสอนของครูจึงมีความสำคัญมากอย่างหนึ่ง

และอาจกล่าวได้ว่าสำคัญมากที่สุดสำหรับการสอน เพราะว่าการสอนแบบนี้แตกต่างจากการสอนประจำในห้องเรียนมาก กล่าวคือ ผู้สอนต้องให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างของแต่ละบุคคล เอาใจใส่ให้ความรักและความห่วงใยเป็นรายบุคคล เพราะบุคคลเหล่านี้บางคนเป็นผู้มีปัญหาทั้งทางวิชาการและจิตใจ และเนื่องจากลักษณะกลุ่มผู้เรียนจะมีความหลากหลาย (กลุ่มวิวิธพันธ์ หรือ (Heterogeneous Group) มากกว่าผู้เรียนในชั้นเรียนปกติ ถ้าผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบเดิมที่ใช้ในห้องเรียนมาสอนพิเศษ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็คงจะเหมือนเดิม คือ รู้เท่าเดิมหรือไม่รู้เท่าเดิมนั่นเอง และที่สำคัญกว่านั้น ก็คือผู้สอนรู้จักประสงค์ของการเรียน กวดวิชาแต่ละแบบ ถ้าผู้เรียนเรียนพิเศษด้วยจุดประสงค์ที่ต่างกัน ผลการสอนก็ย่อมจะล้มเหลวได้ง่ายมากสำหรับทั้งผู้เรียนและผู้สอน

4. ปัจจัยอย่างหนึ่งที่เป็นปัญหาสำหรับการเรียนการสอนปกติทั่วไปตามหลักสูตรต่าง ๆ คือ กลุ่มผู้เรียนมีขนาดใหญ่เกินไป กล่าวคือ ในชั้นเรียนมีผู้เรียนมากกว่า 30 คนขึ้นไป ทำให้กลุ่มผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก การให้ความสนใจของครูไม่ทั่วถึง สำหรับการเรียนการสอนพิเศษก็เหมือนกัน ถ้ากลุ่มมีขนาดใหญ่มากเท่าใด โอกาสที่จะเรียนได้ประสบผลสำเร็จยิ่งมีน้อยมากเท่านั้น แม้ว่าผู้สอนจะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างใดมาช่วยสอนก็ตาม เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดีโอ เครื่องขยายเสียง หรือแม้แต่เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการก็ตาม เพราะว่านวัตกรรมทางการเรียนการสอนเหล่านั้นขาดความรักความอบอุ่น และความเห็นอกเห็นใจซึ่งเฉพาะครูและอาจารย์เท่านั้นที่มีสิ่งเหล่านี้ ดังนั้นจึงจะใช้อุปกรณ์เหล่านี้มาใช้สอนแทนครูและอาจารย์ไม่ได้ตลอดไป (Higgins, 1983 : 25; Behmer 1984 : 9 อ้างถึงใน สุทัศน์ สุกมลสันต์ 2530 : 45)

5. แม้ว่าอุปกรณ์และตำราที่ใช้เพื่อการเรียนพิเศษจะไม่ใช่สิ่งสำคัญเท่ากับครูผู้สอนก็ตาม แต่ก็มีความจำเป็นต้องใช้อย่างมาก ซึ่งผู้สอนจะต้องจัดทำขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนพิเศษในแต่ละแบบ เช่น ถ้าเป็นการสอนซ่อม ตำราเรียนจะต้องทำให้ง่ายกว่าและละเอียดกว่าตำราเรียนปกติ แต่ถ้าเป็นการสอนเสริม ตำราเรียนต้องมีความยากง่ายไม่น้อยกว่าตำราเรียนปกติ และต้องมีรายละเอียดเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น หรือถ้าเป็นตำราเรียนเพื่อสอนเร่ง จะต้องมียุทธศาสตร์ของหลักสูตรที่สูงกว่าปกติ ถ้าหากการเรียนพิเศษยังใช้ตำราเดิมที่ผู้เรียนใช้เป็นประจำในห้องเรียนและครูนำมาสอนอีก ผลที่ได้รับจะเกิดขึ้นได้น้อยมาก ส่วนอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ นั้นมีความจำเป็นมากที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

อุปกรณ์ควร เป็นสิ่งใหม่และแตกต่างจากที่เคยใช้ในห้องเรียนปกติ โดยเฉพาะการเรียนพิเศษที่มีชั้นเรียนขนาดใหญ่ และเป็นการเรียนพิเศษแบบการสอนซ่อม เพราะธรรมชาติของผู้เรียนส่วนมากจะเป็นผู้ที่เรียนอ่อน การนำอุปกรณ์การสอนที่เคยใช้มาใช้อีกครั้งจะไม่ทำให้เกิดผลดีเท่าที่ควร เพราะอุปกรณ์สำหรับผู้เรียนพิเศษนี้ ใช้เพื่อเราหรือกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจอยู่เสมอ

6. ความตั้งใจและความสนใจของผู้เรียนและผู้สอน ถ้าผู้เรียนเรียนพิเศษเพราะความจำใจบางอย่าง เช่น อาจถูกผู้ปกครองบังคับให้เรียน หรือเรียนตามแฟชั่นของเพื่อน ทำให้ความตั้งใจและความสนใจในการเรียนมีไม่มาก หรือมีมากแต่ไม่นานพอ ทำให้การเรียนไม่ได้ผลดี ในส่วนของครูและอาจารย์บางท่านสอนพิเศษเพราะความจำใจบางอย่าง เช่น สอนเพราะสภาพเศรษฐกิจบีบบังคับ หรือได้รับการร้องขอจากผู้เรียนหรือผู้ปกครอง เป็นต้น บางครั้งมีความตั้งใจและสนใจทำการสอนจริง แต่ที่ต้องสอนมากชั่วโมงย่อมทำให้ความตั้งใจและความสนใจจริงที่จะทำการสอนลดหย่อนลง สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจมีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอนพิเศษด้วยอย่างมาก

สรุปได้ว่าการเรียนการสอนพิเศษที่ได้ผลดีนั้น ผู้เรียนต้องตั้งใจเข้าหมายหรือคาดหวังไม่สูงเกินไป รู้จักเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง ครูผู้สอนพิเศษต้องให้ความสำคัญต่อความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน โดยให้ความรักและความห่วงใย จำนวนผู้เรียนในแต่ละกลุ่มหรือห้องเรียนต้องไม่ใหญ่เกินไป ค่าเล่าเรียนจะต้องผลิตขึ้นใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนพิเศษแต่ละแบบ อุปกรณ์การสอน เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับนักเรียน แต่ต้องเป็นอุปกรณ์ที่แตกต่างจากที่เคยใช้ในห้องเรียนปกติ และความตั้งใจของผู้เรียนและผู้สอนพิเศษก็เป็นปัจจัยที่ทำให้การเรียนพิเศษได้ผลดี

การสอนพิเศษภายในและนอกประเทศ

ประเทศญี่ปุ่นโดยกระทรวงศึกษาธิการได้สำรวจเกี่ยวกับความเห็นของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานไปเรียนที่ "จูกู" (โรงเรียนสอนพิเศษ) และได้ตั้งข้อสังเกตทั่วไปดังนี้ คือ

1. มีนักเรียนจำนวน ไม่มากนักที่เรียนพิเศษเมื่ออยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. จำนวนนักเรียนที่เรียนพิเศษจะเพิ่มขึ้น เป็นประมาณร้อยละ 25 เมื่อเรียนใกล้สำเร็จจากโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเตรียมตัวสอบ เข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
3. จำนวนนักเรียนที่เรียนพิเศษจะเพิ่มขึ้น เป็นประมาณร้อยละ 50 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเตรียมตัวสอบ เข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4)
4. การเรียนพิเศษ (กวดวิชา) จะมีในเมืองใหญ่มากกว่าในเมืองเล็ก นอกจากนี้จะมีนักเรียนจำนวนมากที่ไปเรียนพิเศษ ในหลายปีที่ผ่านๆ มา มีรายงานว่านักเรียนที่ไม่สามารถสอบ เข้ามหาวิทยาลัยได้ในปีแรก (RONIN) จำนวนนับ เป็นพัน ๆ คนต้องอุทิศเวลาในปีต่อมา อยู่ในโรงเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมสอบ เข้ามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะหรือที่เรียกว่า "โยมิโก้" ในประเทศญี่ปุ่นมีจูกุและยูมิโก้ เป็นจำนวนมากตั้งอยู่ในโตเกียว และมีสาขามากมายทั่วประเทศ ผู้ปกครองต้องใช้จ่ายเงิน เป็นจำนวนมากเพื่อการเรียนพิเศษนี้ มีนักการศึกษาบางคนกล่าวว่า การศึกษาในประเทศญี่ปุ่นได้กลายมาเป็นกิจการขนาดใหญ่ ซึ่งทำกำไรให้เจ้าของได้มากจนกระทั่งกระทั่งสามารถเรียกได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมทางการศึกษา (EDUCATIONAL INDUSTRY) (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 2527 : 32-33) อิธิวา เรียวโต (2529 : 6-7) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับ จูกุหรือโรงเรียนสอนพิเศษว่า เป็นวิถีชีวิตแบบหนึ่งในญี่ปุ่น ซึ่งร้อยละ 90 ของนักเรียนจะต้องเตรียมศึกษาหาความรู้ในระดับสูงขึ้น ไปล่วงหน้าหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ของโรงเรียนแล้ว ดังนั้นนักเรียนประถมศึกษาประมาณร้อยละ 16.50 หรือ 1.6 ล้าน หรือ 1 ใน 3 ของนักเรียนประถมศึกษาทั้งหมด เข้าเรียนในโรงเรียนสอนพิเศษ เพื่อที่จะใช้เวลาว่างของพวกเขา เตรียมสอบแข่งขัน เข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของเทศบาลในท้องที่ต่าง ๆ นักเรียนจะเดินทางไปเรียนพิเศษกัน เป็นกลุ่ม ๆ ในเวลาประมาณ 17.00 น. ถึง 21.00 น. ในโรงเรียนสอนพิเศษที่มีอยู่ทุก ๆ เมืองของญี่ปุ่น แต่มีใช้เรียนเฉพาะวิชาการเท่านั้น นักเรียนบางคนยังเรียนวิชาการประดิษฐ์ตัวอักษร ภาษาต่างประเทศ และการใช้ลูกคิด

สำหรับการสอนพิเศษในประเทศไทย มีเฉพาะงานวิจัยที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษา แต่ในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ยังไม่มีผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง แต่เป็นงานวิจัยที่มีการสอนพิเศษเป็นส่วนประกอบย่อย ๆ เท่านั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 24-28) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการเรียนกวดวิชา ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มาเรียนกวดวิชาจะเป็นนักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชาย และจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ ขณะเดียวกัน เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี ผลการเรียนอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 60-79 นักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนในภาคฤดูร้อนมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด แต่นักเรียนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครและจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานครจะเรียนกวดวิชาตลอดปีควบคู่กับภาคฤดูร้อน ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนมีเพียง 20 วัน เรียนสัปดาห์ละ 7 วันและใช้เวลาวันละ 5-7 ชั่วโมง ที่เรียนสาขาวิทยาศาสตร์ จะเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และในสาขาศิลปะจะเรียนเน้นหนักหมวดวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษาและคณิตศาสตร์ ค่าเล่าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ระหว่าง 400 - 500 บาท และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ระหว่าง 450 - 500 บาท ในด้านความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองในเรื่องการเรียนกวดวิชาพบว่า นักเรียนทั้งสองระดับมีความพอใจวิธีการสอนของครูผู้สอน เพราะเป็นผู้รอบรู้และพยายามช่วยเหลือนักเรียนในด้านความรู้เต็มที่ทั้งในและนอกเวลาเรียน สอนได้แจ่มแจ้ง ชัดเจน มีการใช้วิธีสอนโดยการตั้งปัญหาและนักเรียนช่วยกันแก้ปัญหา และนำข้อสอบเก่า ๆ มาสอน และให้แบบฝึกหัดไปทำเป็นการบ้าน เนื้อหาวิชาที่เรียนเหมือนและสอดคล้องกับที่เรียนมา สาเหตุที่นักเรียนมาเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่คิดว่า การกวดวิชาเป็นการทบทวนบทเรียนวิชาที่เรียนมา และติว่าการอยู่บ้านเฉย ๆ สำหรับด้านความเชื่อ นักเรียนเชื่อว่าการกวดวิชาทำให้สอบคัดเลือกได้ ในด้านการเลือกโรงเรียนกวดวิชานั้น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับอิทธิพลจากผู้ปกครอง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เลือกตามเพื่อน และนักเรียนทั้งสองระดับ เห็นว่าโรงเรียนกวดวิชามีส่วนช่วยให้รู้แนวข้อสอบคัดเลือก เป็นการเตรียมความพร้อมและ เกิดความมั่นใจในการสอบคัดเลือก

สาเหตุที่ผู้ปกครองนักเรียนให้นักเรียนเข้าเรียนกวดวิชา เพราะคิดว่า เป็นการช่วย
 ทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้ว สาเหตุรองลงมาคือ เป็นความต้องการของนักเรียนเอง
 ในด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียนทั้งสองระดับ มีความคิดสอดคล้องกับนักเรียน
 ในเรื่องการเรียนกวดวิชา คือเห็นด้วยกับการเรียนกวดวิชา และคิดว่านักเรียนได้รับความรู้
 เพิ่มเติมหลังการเรียน ตลอดจนเป็นแนวทางในการทำข้อสอบคัดเลือกและผู้ปกครองเห็นด้วย
 กับการที่นักเรียนมาเรียนกวดวิชาเป็นส่วนมาก ทั้งนี้ เนื่องจากระบบการสอบคัดเลือกนั้น
 ยังเน้นหนักในด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการสอนของโรงเรียนกวดวิชาที่เน้นหนัก
 เฉพาะวิชาการที่ใช้ในการสอบคัดเลือก เป็นประการสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 35-37) ได้ศึกษาเรื่องการ
 กวดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา พบว่า
 ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผ่านการแข่งขันการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียน
 ที่มีความนิยมมาก เป็นผู้ที่เคยเรียนกวดวิชา โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีอายุน้อย บิตามารดา
 การศึกษาอยู่ในระดับดีคือสูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า รายได้ของครอบครัวในแต่ละเดือน
 อยู่ในระดับดี ผู้เรียนจะมีผลการเรียนเดิมอยู่ในเกณฑ์ดี และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร
 ผู้ที่ไม่เรียนกวดวิชาคือนักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพการเกษตรและการประมง และ
 เป็นผู้ที่ไม่เข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีความนิยมปานกลางเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้เรียนในระดับ
 อุดมศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยส่วนใหญ่เรียนกวดวิชา และเป็นผู้สามารถเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย
 จำกัดครับ ผู้ที่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดหรือผู้ที่เรียนกวดวิชา การศึกษาของบิดามารดา
 จะอยู่ในระดับสูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เป็นครอบครัวที่มีรายได้ดี ผู้เรียนมีผลการเรียน
 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3,4 และ 5 อยู่ในเกณฑ์ดี และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร
 ผู้ที่ไม่ได้เรียนกวดวิชาคือผู้เรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพการเกษตรหรือการประมง
 และเป็นผู้ที่ไม่เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เปิดและวิทยาลัย เอกชน เป็นส่วนใหญ่

ผู้ที่เรียนกวดวิชาทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษาให้เหตุผลต่อ
 การเรียนกวดวิชาว่าช่วยทบทวนวิชาที่เรียนมาและเชื่อว่าช่วยให้ทำข้อสอบคัดเลือกได้ สำหรับ
 ผู้ที่ไม่เรียนกวดวิชา ให้เหตุผลว่าไม่เรียนกวดวิชาเพราะมั่นใจว่าตัวเองมีความรู้ความสามารถ
 พอเพียง และเพราะไม่เชื่อว่าการเรียนกวดวิชาทำให้สอบคัดเลือกได้

สำหรับวิธีการสอนในโรงเรียนกวดวิชานั้น ผู้เรียนกวดวิชาทั้งสองระดับ คิดว่าวิธีการสอนดีกว่าในโรงเรียน เดิม และ เนื้อหาที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชาสอดคล้องกับเนื้อหาข้อสอบที่ใช้ในการสอบคัดเลือกในระดับปานกลาง ผู้เรียนกวดวิชาทั้งสองระดับส่วนใหญ่ไม่ เชื่อว่าสอบคัดเลือกได้ เพราะการกวดวิชาแต่เพียงอย่างเดียว

ความคิดเห็นของผู้เรียนกวดวิชาและไม่เรียนกวดวิชาในเรื่องการกวดวิชาพบว่า ผู้เรียนและไม่เรียนกวดวิชาทั้งสองระดับ เห็นด้วยกับการกวดวิชาเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้ที่เคยเรียนกวดวิชา เห็นด้วยกับการส่งเสริมให้มีการกวดวิชามากขึ้นจำนวนน้อยกว่าผู้ที่ไม่เคยเรียนกวดวิชา

ผู้เรียนกวดวิชาและไม่เคยเรียนกวดวิชา มีความเห็นว่า เนื้อหาของข้อสอบคัดเลือก ไม่สอดคล้องกับ เนื้อหาของหลักสูตร แต่มีความ เชื่อว่าผู้สอบคัดเลือกได้ มีความรู้ความสามารถมากกว่าผู้ที่สอบคัดเลือกไม่ได้

ด้านความสัมพันธ์ของตัวแปรในเรื่องการกวดวิชา ประเภทโรงเรียนกวดวิชา ตลอดจนภูมิหลังของนักเรียนและนักศึกษา อันได้แก่ เพศ อาชีพและระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้รวมของครอบครัว โรงเรียน เดิม ผลการเรียน เดิมและภูมิลาเนา เดิม พบว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการสอบคัดเลือกของนักเรียนและนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนหญิงมีโอกาส เข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีความนิยมมากได้มากกว่าโรงเรียนที่มีความนิยมปานกลาง ในขณะที่ระดับอุดมศึกษาสัดส่วนของนักเรียนชายสามารถสอบ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับได้มากกว่าการ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย เปิดและวิทยาลัย เอกชน

นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่เคยเรียนกวดวิชา จะเรียนกวดวิชาประเภทตลอดทั้งปีและภาคฤดูร้อน โอกาส เข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีความนิยมได้มากกว่า ในทำนองเดียวกัน นักศึกษาที่เคยเรียนกวดวิชาและเรียนประเภทตลอดทั้งปีและภาคฤดูร้อน ก็มีโอกาสดังกล่าว ในมหาวิทยาลัยจำกัดรับได้มากกว่าเช่นกัน การกวดวิชาเป็นตัวแปรที่มีระดับอิทธิพลสูงต่อการสอบคัดเลือก เข้าศึกษาทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา

ศิริวัลย์ อุดมพรวิรัตน์ (2525 : 62) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

การสอนพิเศษ (การส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้ปกครอง) คือ ผู้ปกครองของนักเรียน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นิยมส่งเสริมให้นักเรียน เรียนพิเศษเพิ่มเติมมากกว่าผู้ปกครอง ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

จินดา ทั้งทอง (2530 : จ, 83-88) ได้ศึกษาเรื่องการนำเสนอแนวทาง สำหรับผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ เรียนพิเศษ คือผู้วิจัยได้เสนอแนวทางสำหรับผู้ปกครองในการปรับปรุงแก้ไขและช่วย เสริม ทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดหาครูสอนพิเศษให้ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาสอนด้วย ตนเองและผู้ปกครองไม่สามารถสอนได้ ผลวิจัยพบว่าผู้ปกครองเห็นด้วยในระดับปานกลาง และปฏิบัติน้อยที่สุด เนื่องจากผู้ปกครองมีความรู้สามารถสอนนักเรียนได้ และเห็นว่านักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเรียนพิเศษ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่าการสอนพิเศษนั้นมีมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาที่ใช้ในระยะเริ่มแรกของการศึกษา ในประเทศ จนมีวิวัฒนาการกลายเป็นการศึกษาในระบบดังในปัจจุบัน แต่ในขณะเดียวกันการสอนพิเศษมิได้หมดไปจากวงการการศึกษา แต่กลับแฝงอยู่ในรูปการศึกษาที่เป็นความต้องการ โดยเฉพาะของบุคคล เพื่อใช้ในจุดมุ่งหมายใดจุดมุ่งหมายหนึ่งส่วนตน ซึ่งมีผลต่อระบบการศึกษาของรัฐทั้งในทางตรงและทางอ้อม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสอนพิเศษในระดับ ประถมศึกษา ซึ่งไม่มีผู้ใดทำมาก่อน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาของผู้ที่มีหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นแนวทางสำหรับครูเพื่อใช้แนะแนวการศึกษาเพิ่มเติมแก่นักเรียน และผู้ปกครองได้ใช้ประโยชน์เพื่อพิจารณาเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนอันเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป